

DZIAŁALNOŚĆ MUZEALNA I WYSTAWIENNICZA

ACTIVITY OF THE MUSEUM

MUSEUMSTÄTIGKEIT

Wanda Tetzlaff

Sprawozdanie z działalności Muzeum Archeologicznego w Poznaniu w latach 1975-1977

Report on the activity of the Archaeological Museum in Poznań in 1975 - 1977

Tätigkeitsbericht des Archäologischen Museums in Poznań für die Jahre 1975 - 1977

W latach 1975 - 1977 podstawowe swoje zadania — działalność naukowo-badawczą i oświatową — realizowało Muzeum w oparciu o roczne plany pracy, zatwierdzone przez Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Miejskiego w Poznaniu.

Ważnym wydarzeniem w okresie sprawozdawczym była przypadająca w 1977 roku 120 rocznica założenia Muzeum. Uroczyste obchody tego jubileuszu w formie sesji naukowej pt. „120 lat Muzeum Archeologicznego w Poznaniu” zorganizowano w dniu 20 października. Honorowy protektorat nad obchodami objął Prezydent m. Poznania — mgr Władysław Śleboda. Sesję zainaugurował referat dyrektora Muzeum, dr. Włodzimierza Błaszczyka, pt. „120 lat Muzeum Archeologicznego w Poznaniu”. Następnie przemówienia wygłosili goście oficjalni, m. in. Prezydent m. Poznania — mgr Władysław Śleboda oraz Generalny Konserwator Zabytków PRL — dr Bohdan Rymaszewski, którzy w swoich wystąpieniach podkreślili zasługi i rangę Muzeum.

Najważniejsze osiągnięcia Muzeum i kierunki jego działalności przedstawione zostały w kilkunastu referatach i komunikatach. Otwarta została również okolicznościowa wystawa pt. „Najcenniejsze skarby gromadzone od 120 lat w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu”.

120 rocznicę swego istnienia uczciło Muzeum wydaniem pamiątkowego medalu, który otrzymali najbardziej zasłużeni współpracownicy i osoby zasłużone dla rozwoju tej placówki.

W uroczystościach jubileuszowych wzięło udział około 300 gości z kraju i z zagranicy. Nadesłano również ponad 100 telegramów gratulacyjnych.

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWO-BADAWCZA

Badania terenowe

Badania wykopaliskowe w roku 1975 (11 stanowisk archeologicznych, w tym 7 stanowisk objętych badaniami ratowniczymi)

Walga, gm. Pyzdry, woj. Kęnin, stan. 3. Ratownicze badania wykopaliskowe prowadzono na terenie osady wydumowej z górnego mezolitu. Eksploro-

wano krzemienicę odkrywając 704 zabytki oraz skupisko węgla drzewnych. Badania finansowane były przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (dalej: WKZ) w Poznaniu i trwały od 18 VII do 10 VIII. Kierował nimi dr A. Prinke.

Mrowino, gm. Rokietnica, woj. Poznań, stan. 3. Kontynuowano ratownicze badania wykopaliskowe osady kultury pucharów lejkowatych (faza lubońska). Odkryto 17 jam o charakterze gospodarczym: piwniczki do przechowywania zapasów, jamy odpadkowe i inne o nieokreślonym bliżej przeznaczeniu. Badania finansowane były przez WKZ w Poznaniu, trwały od 1 do 31 VII a prowadziła je mgr W. Tetzlaff.

Wieleń, woj. Piła, stan. 7. Zakończono ratownicze badania wykopaliskowe cmentarzyska kultury łużyckiej z IV i V okresu epoki brązu. Odkryto 42 groby ciałopalne. Badania trwały od 4 do 28 VIII. Finansował je WKZ w Poznaniu a prowadziła mgr M. Grabska.

Przemęt, gm. Mochy, woj. Leszno, stan. 1. Ratowniczymi badaniami wykopaliskowymi objęto grodzisko kultury łużyckiej i wczesnośredniowieczne. Odkryto warstwę osadniczą oraz fragment podwaliny wału z okresu halsztackiego, natrafiono też na fragmenty wału ziemnego z VIII/IX w., do którego w połowie X w. dobudowano drewniana konstrukcję przekładkowo-hakową. Badania trwały od 9 do 30 VI finansował WKZ w Poznaniu a prowadził je mgr D. Durczewski przy współudziale mgr W. Śmigiełskiego z Zakładu Archeologii Wielkopolski IHKM PAN w Poznaniu.

Komorowo, gm. Kaźmierz, woj. Poznań, stan. 12. Kontynuowano ratownicze badania wykopaliskowe na terenie wczesnośredniowiecznego cmentarzyska. Odkryto 20 grobów szkieletowych z X/XI w. Ponadto natrafiono na jamę z okresu późnolateńskiego lub rzymskiego oraz na kilka obiektów nowożytnych. Badania finansowane były przez WKZ w Poznaniu i trwały od 24 VI do 15 VII. Kierował nimi dr hab. T. Malinowski.

Giecz, gm. Dominowo, woj. Poznań, stan. 1. Badania wykopaliskowe prowadzono na terenie wczesnośredniowiecznego grodziska. Odkryto jego wał wewnętrzny. Prace trwały od 13 VI do 12 VII, finanso-

wało je Muzeum Archeologiczne w Poznaniu (dalej: MAP) a kierowała nimi mgr M. Grabska.

Łą d, gm. Łądek, woj. Konin, stan. 1. Kontynuowano wieloletnie prace wykopaliskowe na terenie wczesnośredniowiecznego grodziska. Odkryto zewnętrzną część wału kamiennego oraz drewniane konstrukcje wału skrzyniowego z umocnieniem hakowym. Kontynuowano również badania wczesnośredniowiecznego cmentarzyska, znajdującego się w centralnej partii grodu. Odkryto 20 grobów szkieletowych. Prace wykopaliskowe trwały od 5 VI do 17 VII, finansowało MAP a prowadziła je mgr M. Zeylandowa przy współudziale mgr Z. Żurawskiego.

Poznań, ul. Kramarska 17/18. Kontynuowano badania ratunkowe na terenie wielokulturowego stanowiska, zapoczątkowane 2 XII 1974 r. Odkryto ślady osadnictwa kultury łużyckiej z okresu halsztackiego, kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich, stwierdzono pozostałości osady przedlokacyjnej z XII/XIII do 1 poł. XIII w. oraz fragmenty zabudowy miasta z okresu średniowiecza i z czasów nowożytnych. Badania trwały od 2 XII 1974 r. do 30 IX 1975 r. Prowadził je mgr Z. Karolczak.

Poznań, rejon kościoła św. Marcina. Poszukiwania osady wczesnośredniowiecznej i średniowiecznej zakończyły się wynikiem negatywnym. Stwierdzono jedynie nikłe ślady osadnictwa z XVI do XVIII w. Badania trwały od 1 do 30 IX, finansowało je MAP a kierowała nimi mgr K. Dębska-Luty przy współudziale mgr Z. Żurawskiego.

Poznań, ul. Wroniecka 11/12. Kontynuowano badania staromiejskiego systemu obronnego. Odkryto zachodnią ścianę przedbramia Bramy Wronieckiej. Stwierdzono wysokość miejskiego muru obronnego oraz głębokość fosy. Prace wykopaliskowe finansowane były przez MAP i trwały od 2 VI do 30 VIII. Prowadził je dr W. Błaszczak przy współudziale mgr K. Dębskiej-Luty i mgr Z. Karolczaka.

Poznań, ul. Stawna 8. Przeprowadzono kilkunastu badanie ratownicze na terenie odkrytego w czasie robót ziemnych cmentarzyska szkieletowego z XVI - XVIII w., związanego z kościołem dominikańskim. Prace trwały od 13 do 18 V i od 12 do 14 VI a prowadziła je mgr K. Dębska-Luty.

Badania wykopaliskowe w roku 1976 (15 stanowisk archeologicznych, w tym 12 stanowisk objętych badaniami ratowniczymi):

Modlica, gm. Pyzdry, woj. Konin, stan. 3. Ratownicze badania wykopaliskowe prowadzono na stanowisku wydmyowym z górnego mezolitu. Odkryto inwentarz krzemienny zawierający m. in. 83 rdzenie i ich fragmenty, 101 narzędzi (głównie zbrojniki mikrolityczne) i duże ilości półsurowca. Natrafiono również na materiały z młodszych okresów (kultura pucharów lejkowatych, materiały „episznurowe”, kultura łużycka, okres średniowieczny). Badania trwały od 4 do 25 VIII, finansował je WKZ w Koninie a prowadził dr A. Prinke.

Mrowino, gm. Rokietnica, woj. Poznań, stan. 3. Kontynuowano ratownicze badania wykopaliskowe osady kultury pucharów lejkowatych (faza lubońska). Odkryto 24 jamy gospodarcze oraz ślady 8 słupów stanowiących pozostałość bliżej nie określonej konstrukcji. Natrafiono również na nikłe ślady osad-

nictwa średniowiecznego. Badania trwały od 28 VI do 4 VIII, finansował je WKZ w Poznaniu a prowadziła mgr W. Tetzlaff.

Biała, gm. Trzcianka, woj. Piła, stan. 16. Ratownicze badania wykopaliskowe podjęto na osadzie kultury łużyckiej z okresu halsztackiego. Odkryto 2 jamy gospodarcze oraz fragment budowli (chaty?) naziemnej, słupowej. Badania trwały od 14 do 28 VII, finansował je WKZ w Pile a prowadził mgr Z. Żurawski przy współudziale mgr E. Stelmachowskiej i mgr Cz. Strzyżewskiego.

Biała, gm. Trzcianka, woj. Piła, stan. 26. Badania ratownicze prowadzono na cmentarzysku kultury pomorskiej z wczesnego okresu lateńskiego. Odkryto 7 grobów ciałopalnych i 1 palenisko (miejsce ciałopalenia). Prace wykopaliskowe trwały od 1 do 24 VII, finansował je WKZ w Pile a prowadził mgr Z. Żurawski przy współudziale mgr E. Stelmachowskiej i Cz. Strzyżewskiego.

Biała, gm. Trzcianka, woj. Piła, stan. 1. Ratownicze badania prowadzono na cmentarzysku kurhanowym z okresu późnolateńskiego i wczesnorzymskiego, składającym się z ok. 8 zachowanych kurhanów, z których 3 objęto badaniami wykopaliskowymi. Łącznie odkryto 2 miejsca ciałopalenia (?), 1 jamę spaleniskową, 2 skupiska ceramiki i 2 skupiska łamieni (stosy ciałopalne). Badania trwały od 29 VI do 5 VIII, finansował je WKZ w Pile, prowadził mgr Cz. Strzyżewski przy współudziale mgr E. Stelmachowskiej i mgr Z. Żurawskiego.

Biała, gm. Trzcianka, woj. Piła, stan. 37. Badania ratownicze prowadzono na stanowisku wielokulturowym: osada kultury łużyckiej ze schyłku V okresu epoki brązu i początku okresu halsztackiego, osada kultury pomorskiej z wczesnego i środkowego okresu lateńskiego, ślady osadnictwa z okresu wpływów rzymskich i z okresu wczesnośredniowiecznego. Prace wykopaliskowe trwały od 19 do 30 VII, finansował je WKZ w Pile a prowadził mgr Z. Żurawski przy współudziale mgr E. Stelmachowskiej i mgr Cz. Strzyżewskiego.

Saracz, gm. Trzcianka, woj. Piła, stan. 2. Badania ratownicze prowadzono na cmentarzysku kurhanowym z okresu wczesnorzymskiego, na którym stwierdzono ok. 20 kurhanów. Wykop założono na terenie kurhanu 1, odkrywając jamę spaleniskową i ślady orki pradziejowej. Ponadto natrafiono na nikłe ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych i amfor kulistych. Badania trwały od 15 VII do 14 VIII, finansował je WKZ w Pile a prowadził mgr Cz. Strzyżewski przy współudziale mgr E. Stelmachowskiej i mgr Z. Żurawskiego.

Trzcianka - Saracz, woj. Piła, stan. 2. Przeprowadzono badania ratownicze na cmentarzysku kurhanowym o nieokreślonej chronologii (brak materiału zabytkowego). Zlokalizowano 6 kurhanów, na dwóch z nich założono wykopy. Badania trwały od 1 do 14 VII, finansował je WKZ w Pile a prowadził mgr Cz. Strzyżewski przy współudziale mgr E. Stelmachowskiej i mgr Z. Żurawskiego.

Przysieka Stara, gm. Stare Bojanowo, woj. Leszno, stan. 4. Badania ratownicze podjęto na osadzie wczesnośredniowiecznej (VIII oraz XI/XII w.). Odkryto 23 jamy (w tym 2 półziemianki?) i warstwę

wtórna, powstała z rozmycia pierwotnej warstwy kulturowej. Badania trwały od 4 do 30 VI, finansował je WKZ w Lesznie a kierował nimi dr A. Prinke.

Lądek, gm. Lądek, woj. Konin, stan. 1. Kontynuowano badania wczesnośredniowiecznego grodziska. Pod płaszczem kamiennym wału zewnętrznego odkryto konstrukcję przekładkową. Poniżej badanego w poprzednim roku cmentarzyska natrafiono na pozostałości domostwa z X w. W południowej części grodziska badano najstarszy wał i późniejszą od niego warstwę osadniczą, w której odkryto gliniany piec o nieokreślonym narazie przeznaczeniu. Badania trwały od 31 V do 21 VII, finansowało je MAP a prowadziła mgr M. Zeylandowa przy współudziale mgr K. Dębskiej-Luty i mgr A. Lipińskiej.

Poznań, rejon kościoła św. Wojciecha. W wyniku badań wykopaliskowych stwierdzono: 1) ślady osadnictwa sięgające schyłkowego paleolitu, 2) teren został trwale zasiedlony w okresie halsztackim (osada kultury łużyckiej), 3) ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego pojawiają się u schyłku XI i XII/XII w., 4) od połowy XII w. wykształciła się osada przykościelna, która rozwija się w XVI w. w przedmieście na terenach przyległych na W, SW i NW do kościoła św. Wojciecha. Badania trwały od 2 VIII do 6 XI. Prowadził je mgr Z. Karolczak a finansowało MAP.

Poznań, rejon kościoła św. Marcina. Prace wykopaliskowe prowadzono przy kościele, natomiast na posesjach przy ul. Armii Czerwonej 24 i 30 wykonano wiercenia. Nie stwierdzono osady wczesnośredniowiecznej i średniowiecznej, jedynie przy murze zachodniej fasady kościoła odsłonięto cmentarzysko, które datować można na XIV/XV w. i czasy nowożytności. Badania trwały od 1 do 30 IX, finansowało MAP a kierowała nimi mgr K. Dębska-Luty.

Poznań, ul. Ślusarska 5. W wyniku badań wykopaliskowych stwierdzono ślady osadnictwa związanego z istnieniem miasta lewobrzeżnego polokacyjnego i z średniowieczną działalnością budowlaną. Badania, które trwały od 5 do 15 VII, prowadził mgr Z. Karolczak.

Poznań, ul. Wroniecka 14/15. Stwierdzono ślady osadnictwa z okresu lokacji miasta i z czasów późniejszych. Badania trwały od 20 do 25 IX. Prowadził je mgr Z. Karolczak.

Poznań, ul. Wodna 25. W czasie robót ziemnych uchwycono stratyografię ulicy związana z jej użytkowaniem od połowy XIII po XV w. Badania trwały od 4 do 5 XI. Przeprowadził je mgr Z. Karolczak.

Badania wykopaliskowe w roku 1977 (9 stanowisk archeologicznych, w tym 6 stanowisk objętych badaniami ratowniczymi):

Mrowino, gm. Rokietnica, woj. Poznań, stan. 3. Kontynuowano ratownicze badania wykopaliskowe na terenie osady kultury pucharów lejkowatych (faza lubońska). Odkryto 24 jamy gospodarcze, 2 paleniska i ślady 10 słupów. Badania trwały od 27 VI do 3 VIII, finansował je WKZ w Poznaniu a prowadziła mgr W. Tetzlaff.

Biała, gm. Trzcianka, woj. Piła, stan. 83. Ratownicze badania wykopaliskowe prowadzono na terenie cmentarzyska kultury łużyckiej. Na terenie 40 m²

odkryto 20 obiektów, w tym 5 grobów i 15 wkopów po zniszczonych pochówkach. Badania trwały od 28 IX do 10 X, prowadził je mgr Z. Żurawski a finansował WKZ w Pile.

Biała, gm. Trzcianka, woj. Piła, stan. 26. Kontynuowano ratownicze badania wykopaliskowe cmentarzyska kultury pomorskiej. Na obszarze 800 m² odkryto 6 grobów, 2 jamy i palenisko. Badania trwały od 29 VII do 27 IX, prowadził je mgr Z. Żurawski, finansował WKZ w Pile.

Saracz, gm. Trzcianka, woj. Piła, stan. 2. Ratownicze prace wykopaliskowe prowadzono na terenie cmentarzyska kurhanowego z okresu wpływów rzymskich (?). Zbadano 7 kurhanów, pod którymi odsłonięto jamy i paleniska kultury pucharów lejkowatych i amfor kulistych oraz ślady orki pradziejowej. Badania trwały od 1 VIII do 31 IX, prowadził je mgr Cz. Strzyżewski a finansował WKZ w Pile.

Moraczewo, gm. Łubowo, woj. Poznań, stan. 1. Badaniami wykopaliskowymi objęto wczesnośredniowieczne grodzisko z IX - X w. Założono 12 wykopów o łącznej powierzchni 300 m². Odsłonięto kilka pasm bruków kamiennych, palenisko i jamy. Badania trwały od 22 VI do 13 VIII. Prowadził je dr W. Błaszczak przy współudziale mgr mgr H. Krzyżańskiej, M. Łastowieckiego i Cz. Strzyżewskiego, finansował WKZ w Poznaniu. Badania te związane są z zagospodarowaniem Szlaku Piastowskiego i po ich zakończeniu grodzisko zostanie udostępnione społeczeństwu jako rezerwat archeologiczny.

Dąbrówka Kościelna, gm. Kiszkowo, woj. Poznań, stan. 1. Badania prowadzono na terenie wczesnośredniowiecznego cmentarzyska. Na obszarze 105 m² odsłonięto grobowiec kamienny złożony z 5 komór. Zawierał on szkielety 4 kobiet wraz z wyposażeniem z X w. Badania trwały od 16 VI do 20 VII. Prowadził je mgr Cz. Strzyżewski przy współudziale mgr Z. Żurawskiego, finansował WKZ w Poznaniu.

Chłapowo, gm. Dominowo, woj. Poznań, stan. 1. Prace wykopaliskowe prowadzono na terenie gródka średniowiecznego. Założono wykop o powierzchni 25 m². Odkryto bruk kamienny oraz materiał zabytkowy z XIV - XVII w. Badania trwały od 19 VII do 20 VIII, kierowała nimi mgr E. Naumowicz-Śmigiel-ska a finansowało MAP.

Pudliszki, gm. Krobia, woj. Leszno, stan. 6. Ratownicze prace wykopaliskowe prowadzono na terenie średniowiecznego cmentarzyska kurhanowego. Zbadano 2 kurhany przykryte potrójnym płaszczem kamiennym. Każdy z nich zawierał kilkanaście całkowitych lub częściowych pochówków szkieletowych wraz z wyposażeniem. Badania trwały od 4 do 31 VII. Prowadził je dr A. Prinke przy współudziale mgr B. Prymki z Zakładu Antropologii UAM w Poznaniu. Finansował WKZ w Lesznie.

Poznań, ul. Wroniecka-Wolnica. Kontynuowano badania starożytnego systemu obronnego w rejonie Bramy Wronieckiej. Skoncentrowano się na zewnętrznej linii obwarowań miejskich (przedbramie i fragment fosy). Badania trwały od 16 V do 31 XII. Prowadził je dr W. Błaszczak przy współudziale mgr Z. Karolczaka, finansowało MAP.

Oprócz badań wykopaliskowych prowadzono rów-

niez badania powierzchniowe. W roku 1975 prowadzono je w trzech rejonach: w rejonie Pызdr, na terenie przyszłego zbiornika wodnego na rzece Wełnie pod Obornikami oraz na terenie b. pow. Wągrowiec, gdzie przeprowadzono inspekcję archeologiczną terenów meliorowanych. Odkryto łącznie 20 nowych stanowisk i 3 znane już stanowiska zweryfikowano. W badaniach powyższych wzięli udział: mgr H. Krzyżńska, dr A. Prinke oraz mgr Z. Żurawski.

W rejonie Białej, Sarcza i Trzcianki, woj. Piła, przeprowadzono badania powierzchniowe w roku 1976. Odkryto 38 nowych stanowisk archeologicznych i 1 stanowisko zweryfikowano. Badania przeprowadzili: mgr Cz. Strzyżewski, mgr A. Szułdrzyński i mgr Z. Żurawski.

W roku 1977 badania powierzchniowe przeprowadzono na 98 stanowiskach (w tym 1 stanowisko zweryfikowano). Prowadzono je w dalszym ciągu w rejonie wsi Biała, następnie na terenie gminy Włoszakowice, woj. Leszno, na terenie projektowanego zbiornika retencyjnego nad jez. Kowalskim w Jerzykowie, woj. Poznań oraz w Szczonowie, woj. Kalisz. Badania prowadzili: dr St. Jasnosz, mgr H. Krzyżńska, dr A. Prinke, mgr E. Stelmachowska, mgr Cz. Strzyżewski i mgr Z. Żurawski.

Na terenie Poznania sprawowano nadzór archeologiczny prac budowlanych — m. in. na terenie śródmiejskiego odcinka trasy E-8, na terenie budowy nowego gmachu Muzeum Narodowego, na osiedlu mieszkaniowym na Ratajach oraz przy ul. Żydowskiej 5 i Działowej 25. Nadzór sprawowali: dr W. Błaszczak, mgr D. Durczewski i mgr Z. Karolczak.

Kontynuując kilkuletnią już współpracę z Polską Stacją Archeologii Śródziemnomorskiej Uniwersytetu Warszawskiego w Kairze, doc. dr hab. L. Krzyżaniak w dalszym ciągu prowadził w Kadero (Sudan) badania wykopaliskowe osady i cmentarzyska ze schyłku IV tysiąclecia p.n.e. oraz zapoczątkował badania cmentarzyska kultury meroickiej z początków n.e. Prace wykopaliskowe trwały od 10 I do 30 III 1975 r. oraz od 1 III do 15 IV i od 1 XI do 15 XII 1976 r.

Zbiory i archiwum naukowe

W roku 1975 do inwentarza zabytków wpisano 726 pozycji, w tym z własnych badań terenowych pochodzi 71 pozycji, z darów — 30 pozycji oraz z dawnych zbiorów dotychczas nie zainwentaryzowanych — 625 pozycji. W księdze wpływu muzealiów zainwentaryzowano 808 pozycji, w księdze ruchu muzealiów — 510 pozycji. W księdze depozytów wpisano 95 pozycji. W dalszym ciągu wykonywano szereg prac wynikających z ukończenia w r. 1972 inwentaryzacji (spis z natury) zbiorów muzealnych, przeprowadzonej w myśl rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki sporządzono robocze katalogi kartkowe pozycji spisowych pozostałych do wyjaśnienia, na arkusze spisowe naniesiono numery nowo zainwentaryzowanych pozycji z dawnych zbiorów oraz sporządzono działowe protokoły zakończenia spisu.

W roku następnym do inwentarza zabytków wpisano 23 pozycje, w tym z badań terenowych pochodzi 14 pozycji, z darów — 8 pozycji, z interwencji terenowych — 1 pozycja. W księdze wpływu muzealiów zainwentaryzowano 11 pozycji, w księdze ruchu muzealiów wpisano 410 pozycji, w księdze depozytów —

2 pozycje. Z ksiąg inwentarzowych zabytków wykreślono 2100 pozycji uznanych za zaginione (głównie w czasie II wojny światowej). Uzyskano na to zgodę Ministerstwa Kultury i Sztuki w Warszawie oraz Urzędu Miejskiego w Poznaniu. Sporządzono również uaktualniony wykaz muzealiów I i II kategorii, podlegających specjalnej ochronie. Z ważniejszych prac wymienić należy jeszcze założenie księgi inwentarzowej zbiorów b. Kaiser Friedrich Museum. Sporządzono ją na podstawie wypisów z ksiąg inwentarzowych wymienionego Muzeum (dokonując równocześnie tłumaczenia na j. polski), znajdujących się aktualnie w Muzeum Narodowym w Poznaniu.

W roku 1977 do inwentarza zabytków wpisano 30 pozycji, w tym z badań terenowych pochodzi 11 pozycji, z darów — 14, z badań powierzchniowych — 4 i z interwencji terenowych — 1 pozycja. W księdze wpływu muzealiów zainwentaryzowano 19 pozycji, do księgi ruchu muzealiów wpisano 608 pozycji.

W ciągu 3-letniego okresu sprawozdawczego wykonano 5317 kart katalogu rzeczowego zabytków (1975 r. — 2370 kart, 1976 r. — 1902 karty, 1977 r. — 1045 kart).

W archiwum naukowym w 1975 r. założono 161 nowych teczek dla materiałów archiwalnych. W roku 1977 założono 4 nowe teuczki. W latach 1975 - 1977 zakupiono 93 mapy dot. terenu Poznania i Wielkopolski.

Działalność wydawnicza

W latach 1975 - 1977 Muzeum wydało drukiem 7 pozycji wydawniczych o łącznej objętości 111,21 ark. wyd.

- D. Durczewski, *Chronimy zabytki najdawniejszej przeszłości* (składanka), obj. 0,06 ark. wyd., nakład 2500 egz.
- *Exlibris Tadeusza Romana Żurowskiego*. Katalog wystawy (red. W. Błaszczak), Poznań 1977, obj. 1,65 ark. wyd., nakład 300 egz.
- „Fontes Archaeologici Posnanienses”, t. 25 : 1974 (1975), obj. 39,24 ark. wyd., nakład 600+22 egz.
- „Fontes Archaeologici Posnanienses”, t. 26 : 1975 (1977), obj. 32,5 ark. wyd., nakład 600+25 egz.
- J. Jelinek, *Sztuka tubylców australijskich* (folder) Poznań 1976, obj. 0,7 ark. wyd., nakład 500 egz.
- *Początki i rozwój Starego Miasta w Poznaniu w świetle badań archeologicznych i urbanistyczno-architektonicznych*. Materiały z ogólnopolskiego sympozjum, 18-19 października 1973 (praca zbiorowa pod red. W. Błaszczaka), „Biblioteka Fontes Archaeologici Posnanienses”, t. 3, Warszawa—Poznań 1977, obj. 37 ark. wyd., nakład 1750+100 egz.
- Z. Smolienowa, *Archeologia w literaturze pięknej PRL* (składanka), obj. 0,06 ark. wyd., nakład 1000 egz.

W roku 1975 Muzeum wydało również plakat „Skarby Muzeum Archeologicznego w Poznaniu” w związku z wystawą pod powyższym tytułem, eksponowaną w salach wystawowych Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie w ramach „Panoramy Poznania i Wielkopolski”. We współpracy z Wielkopolskimi Zakładami Teleelektronicznymi Telekom-Teletra wydany został kalendarz na rok 1977, poświęcony 120 rocznicy założenia Muzeum Archeologicznego w Poznaniu.

Ponadto corocznie wydaje się drukiem i rozprawia na terenie Poznania afisze informujące o eksponowanych w Muzeum wystawach czasowych a także o wykładach popularno-naukowych wygłaszanych w ramach „Wtorków muzealnych”. Wydaje się również ulotki informujące o organizowanych w Muzeum imprezach oświatowych („Wtorki muzealne”, „Niedzielne poranki filmowe”, „Tydzień archeologii”) i o konkursach dla młodzieży szkolnej.

Prace opublikowane przez pracowników Muzeum w latach 1975 - 1977:

Włodzimierz Błaszczyk

- *Die Anfänge der polnischen Städte im Lichte der archäologischen Bodenforschung*, Köln 1977, s. 21 - 74,
- *Die Anfänge der polnischen Städte im Lichte der Bodenforschung* (Ausstellungsführer), Wilhelmshaven 1977, 64 s.,
- *Archäologische Schätze aus Wielkopolska*, Göttingen 1976, s. 6 - 30,
- *Archeologia urbium*, „Nurt”, nr 3 (119) : 1975, s. 22 - 26,
- *Archeologické klenoty Velkopolska*, Brno 1977, s. 5 - 30,
- *Archeologiczne skarby Wielkopolski* — wystawa najcenniejszych zabytków Muzeum Archeologicznego w Poznaniu w Morawskim Muzeum w Brnie, „Nauka Polska”, R. 25 : 1977, nr 9 - 10, s. 212 - 214,
- *Archeozoologia jako nowa dyscyplina naukowa* (na marginesie współpracy archeologii z archeozoologią), „Nauka Polska”, R. 25 : 1977, nr 3, s. 97 - 99,
- *Dorobek i rozwój archeozoologii w Polsce* (Zagadnienie współpracy archeologii z archeozoologią), „Fontes Archaeologici Posnanienses”, t. 26 : 1975 (1977), s. 180 - 192,
- *25 lat „Fontes Archaeologici Posnanienses”*, „Fontes...”, t. 25 : 1974 (1975), s. 1 - 13,
- *Głos w dyskusji*, [w:] „Początki i rozwój Starego Miasta w Poznaniu w świetle badań archeologicznych i urbanistyczno-architektonicznych”. Materiały z ogólnopolskiego sympozjum, 18 - 19 października 1973 (praca zbiorowa pod red. W. Błaszczyka), „Biblioteka Fontes Archaeologici Posnanienses”, t. 3, Warszawa—Poznań 1977, s. 298 - 305,
- *Kurzführer zur Ausstellung „Die Anfänge der polnischen Städte im Lichte der Bodenforschung”*, [w:] „Wohenende an der Jade”, 24 - 28 VIII 1977, Wilhelmshaven grüsst Polen, s. 55 - 59,
- *Niektóre aspekty rozwoju gospodarki rolnej i hodowlanej w starożytności i wczesnym średniowieczu na terenie Wielkopolski*, „Kronika Wielkopolski”, t. 2 - 3 (6) : 1975, s. 203 - 232,
- *Pierwsza w okresie powojennym polska wystawa archeologiczna w Republice Federalnej Niemiec*, „Fontes...”, t. 26 : 1975 (1977), s. 240 - 245,
- *Pierwsza w okresie powojennym polska wystawa archeologiczna w Republice Federalnej Niemiec*, „Nauka Polska”, R. 25 : 1977, nr 3, s. 57 - 59,
- *Problemy ochrony i reanimacji obiektów archeologicznych na przykładzie aglomeracji osadniczej w Poznaniu do XV wieku*, „Sprawozdania Gdańskiego Towarzystwa Naukowego”, t. 2 : 1976, s. 74 - 93,
- *Przedmowa*, [w:] „Początki i rozwój Starego Miasta w Poznaniu...”, s. 7 - 11,
- *Rec.*: „Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu”, t. 76 i 84 (pod red. E. Matusiewicza), „Archeologia”,

- t. 1 : 1975 i t. 2 : 1976 (pod red. M. Sobocińskiego), „Fontes...”, t. 26 : 1975 (1977), s. 251 - 254,
- *Rec.*: Z. Schramm, *Bydło wczesnośredniowieczne na ziemiach Wielkopolski i Kujaw*. Studium morfologiczne na podstawie wykopaliskowego materiału kostnego z Kruszwicy, Międzyrzecza i Santoka, „Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu”, Prace habilitacyjne, z. 69, Poznań 1976, 51 s., „Fontes...”, t. 26 : 1975 (1977), s. 254 - 255,
- *Słowo wstępne*, [w:] „Exlibris Tadeusza Romana Żurawskiego”. Katalog wystawy, Poznań 1977, s. 3 - 4,
- *Słowo wstępne*, [w:] „Wykopaliska w Berlinie Zachodnim — Spandau w czasach słowiańskich”, Berlin 1975, s. 3 - 5,
- *120 lat działalności Muzeum Archeologicznego w Poznaniu, 1857 - 1977* (Poznań 1977, Wkładka do zaproszenia na uroczystość jubileuszową z okazji 120-lecia Muzeum Archeologicznego w Poznaniu),
- *120 lat Muzeum Archeologicznego w Poznaniu*, „Tydzień”, roczn. 1977, nr 41(212), s. 11 - 13,
- *W 30 rocznicę powstania poznańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego (1947 - 1977)*, [w:] „Numizmatyka poznańska do 1976 roku”, Poznań 1977, s. 43 - 49,
- *Wyniki badań archeologicznych w strefie osady Św. Gotarda na Starym Mieście w Poznaniu*, [w:] „Początki i rozwój Starego Miasta w Poznaniu...”, s. 165 - 181,
- *Źródła świadomości narodowej*, „Nurt”, nr 6 (134) : 1976, s. 2 - 3.

Krzyszyna Dębska-Luty

- *Materiały wczesnośredniowieczne i średniowieczne z osady ludności kultury łużyckiej w Kotlinie, woj. Kalisz*, „Fontes...”, t. 25 : 1974 (1975), s. 102 - 109,
- *Zabytki metalowe datujące osadnictwo*, [w:] „Początki i rozwój Starego Miasta w Poznaniu...”, s. 207 - 214,
- i Aleksandra Lipińska, *Wyniki prac wykopaliskowych na grodzisku wczesnośredniowiecznym w Łądzie, woj. Konin, w 1973 r.*, „Fontes...”, t. 25 : 1974 (1975), s. 217 - 220.

Dobromir Durczewski

- *Badania weryfikacyjne na osadzie ludności kultury łużyckiej w Śląskowie, woj. Leszno*, „Fontes...”, t. 26 : 1975 (1977), s. 100 - 105,
- *Chronimy zabytki najdawniejszej przeszłości* (składanka),
- *Interwencje i orzecznictwo konserwatora do spraw zabytków archeologicznych w Poznaniu w latach 1973 - 1974*, „Fontes...”, t. 25 : 1974 (1975), s. 220 - 226,
- *Sprawozdanie z badań ratunkowych na osadzie z II okresu epoki brązu w Pudliszkach, woj. Leszno*, „Fontes...”, t. 26 : 1975 (1977), s. 200 - 202,
- i Zbigniew Pieczyński, *Z działalności konserwatora archeologicznego w Wielkopolsce do roku 1974*, „Fontes...”, t. 25 : 1974 (1975), s. 14 - 27,
- i Wojciech Śmigielski, *Materiały z grodziska kultury łużyckiej na Ostrowie Rzepowskim w Kruszwicy z badań w roku 1922*, „Fontes...”, t. 26 : 1975 (1977), s. 81 - 99.

Zenon Głogowski

- *Sprawozdanie z działalności Rezerwatu Archeologicznego w Gieczu, woj. Poznań, za rok 1973*, „Fontes...”, t. 25 : 1974 (1975), s. 237 - 238,

- i Zofia Smoleń, Wanda Tetzlaff, *Katalog*, [w:] „Archäologische Schätze aus Wielkopolska”, Göttingen 1976, s. 31 - 40,
 - i Zofia Smoleń, Wanda Tetzlaff, *Seznam vystavených předmětů výstavy Archeologické klenoty Velkopolska*, Brno 1977.
- Mirosława Grabska**
- *Badania ratownicze na cmentarzysku ludności kultury łużyckiej w Wieleniu*, woj. Piła, „Fontes...”, t. 26 : 1975 (1977), s. 203 - 204,
 - *Sprawozdanie z badań wykopaliskowych na grodzisku wczesnośredniowiecznym w Gieczu*, woj. poznańskie, „Fontes...”, t. 26 : 1975 (1977), s. 213,
 - i Tadeusz Malinowski, *Wyniki badań powierzchniowych w rejonie Jeziora Bytyńskiego*, „Fontes...”, t. 25 : 1974 (1975), s. 160 - 165.
- Stanisła Jasnosz**
- *Materiały do osadnictwa w starszej epoce brązu na obszarze Wielkopolski południowej*, „Fontes...”, t. 25 : 1974 (1975), s. 85 - 94,
 - *Wystawa „Skarby Muzeum Archeologicznego w Poznaniu” w „Panoramie XXX-lecia PRL” w Warszawie*, „Fontes...”, t. 26 : 1975 (1977), s. 232 - 239.
- Lech Krzyżaniak**
- *The Archaeological Site of Kadero, (Sudan)*, „Current Anthropology”, t. 17 : 1976, z. 4, s. 762,
 - *Badania archeologiczne w Kadero, (Sudan)*, Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Sprawozdania nr 92 za 1974 r. Wydział Historii i Nauk Społecznych, Poznań 1976, s. 10 - 11,
 - *Domestic animals from Kadero (Sudan) and the beginnings of the food producing economy on the Upper (main) Nile*, [w:] „IXe Congrès Union Internationale des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques”, Résumés des communications, Nice 1976, s. 302,
 - *Druga i trzecia kampania badań wykopaliskowych w Kadero (Sudan)*, „Fontes...”, t. 25 : 1974 (1975), s. 187 - 195,
 - *Early Farming Cultures on the Lower Nile. The Predynastic Period in Egypt*, Warszawa 1977, 169 s.,
 - *Głos w dyskusji nad artykułem: K. L. Hutterer, An Evolutionary Approach to the Southeast Asian Cultural Sequence*, „Current Anthropology”, t. 17 : 1976, z. 2, s. 234,
 - *Głos w dyskusji nad artykułem: W. Meacham, Continuity and Local Evolution in the Neolithic of South China: A Non-Nuclear Approach*, „Current Anthropology”, t. 18 : 1977, z. 3, s. 433 - 434,
 - *Głos w dyskusji nad artykułem: M. B. Schiffer, J. H. House, Cultural Resource Management and Archaeological Research: the Cache Project*, „Current Anthropology”, t. 18 : 1977, z. 1, s. 57 - 58,
 - *Kadero (first season, 1972)*, „Études et Travaux”, t. 8 : 1975, s. 361 - 366,
 - *Kadero (second-third season, 1973 - 1973/1974)*, „Études et Travaux”, t. 9 : 1976, s. 283 - 287,
 - *The main trends in the socio-economic development of the predynastic societies*, [w:] First International Congress of Egyptology, Abstracts of Papers, München 1976, s. 68 - 69,
 - *Ogólne tendencje rozwojowe społeczeństw nad Nilem w okresie poprzedzającym uprawę roślin i chów zwierząt*, „Fontes...”, t. 25 : 1974 (1975), s. 196 - 204.
- *Pierścień króla Arnekhamani*, „Tydzień”, nr 46 (113) : 1975, s. 16,
 - *Polish Excavations at Kadero*, „Nyame Akuma. A Newsletter of African Archaeology”, nr 7 : 1975 (1976), s. 45 - 46,
 - *Polish Excavations at Kadero*, „Nyame Akuma. A Newsletter of African Archaeology”, nr 9 : 1976, s. 41,
 - *Polish Excavations at Kadero*, „Nyame Akuma. A Newsletter of African Archaeology”, nr 10 : 1977, s. 45 - 46,
 - *Prehistoric settlement at Old Dongola*, „Kush. Journal of the Sudan Antiquities Service”, t. 15 : 1975, s. 143 - 151.
 - *Remarks on Convergencies in Ancient Settlement Forms on the Upper (main) Nile and in Mesoamerica*, „Ethnologia Polona”, t. 2 : 1976, s. 115 - 118.
 - i Michał Kobusiewicz, *New prehistoric materials from the region of Old Dongola (Sudan)*, „Fontes...”, t. 25 : 1974 (1975), s. 178 - 186.
- Henryka Krzyżańska**
- *Sprawozdanie z badań na grodzisku wczesnośredniowiecznym w Topoli Wielkiej, gmina Przygodzice, woj. Kalisz*, „Fontes...”, t. 26 : 1975 (1977), s. 211 - 213.
- Aleksandra Lipińska**
- *Wykaz nabytków Muzeum Archeologicznego w Poznaniu w latach 1969- 1971*, „Fontes...”, t. 25 : 1974 (1975), s. 166 - 177,
 - i Krystyna Dębska-Luty, *Wyniki prac wykopaliskowych na grodzisku wczesnośredniowiecznym w Łądzie, woj. Konin, w 1973 r.*, „Fontes...”, t. 25 : 1974 (1975), s. 217 - 220.
- Mateusz Łastowiecki**
- *Próba systematyki ceramiki wczesnośredniowiecznej i średniowiecznej (Na podstawie wybranego materiału)*, [w:] „Początki i rozwój Starego Miasta w Poznaniu...”, s. 183 - 192.
- Tadeusz Malinowski**
- *Badania wykopaliskowe na stan. 4 i 12 w Komorowie, woj. Poznań, w 1974 r.*, „Fontes...”, t. 25 : 1974 (1975), s. 211 - 216,
 - i Mirosława Grabska, *Wyniki badań powierzchniowych w rejonie Jeziora Bytyńskiego*, „Fontes...”, t. 25 : 1974 (1975), s. 160 - 165.
- Eliza Naumowicz-Śmigielńska**
- *Bibliografia polskiej archeologii pradziejowej i średniowiecznej za lata 1970 - 1974* (red. A. Dymaczewska), Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk 1977 (współudział w opracowaniu).
- Zbigniew Pieczyński**
- *Die Anfänge der Kupfermetallurgie in Polen*, [w:] „IXe Congrès Union Internationale des Sciences préhistoriques et Protohistoriques”, Résumés des communications, Nice 1976, s. 419,
 - *Die Ausgrabungen von Bruszczewo als Beitrag zum Problem der Verbindung der Aunjetitzerkultur mit Kulturgruppen an der Wende der I. und II. Bronzezeitperiode im mittleren Westpolen*, „Acta Archaeologica Carpathica”, t. 15 : 1975, s. 205 - 210.
 - *Katalog der Funde, Kopien und Rekonstruktionen*, [w:] „Die Anfänge der polnischen Städte im Lichte der archäologischen Bodenforschung”, Köln 1977, s. 75 - 80,

- *Zur Problematik der archäologischen Kulturen im nordwestlichen Polen während der älteren Bronzezeit*, „*Preistoria Alpina*”, t. 10:1975, s. 47-50,
- i Dobromir Durczewski, *Z działalności konserwatora archeologicznego w Wielkopolsce do roku 1974*, „*Fontes...*”, t. 25:1974 (1975) s. 14-27.
- Andrzej Prinke**
- *Badania osady wydmorej kultury pucharów lejkowatych w Sierakowie, woj. Bydgoszcz (stanowisko 8)*, „*Fontes...*”, t. 25:1974 (1975), s. 205-207,
- *Najstarsze centrum rolnicze w Azji południowo-wschodniej*, „*Z otchłani wieków*”, r. 41:1975, s. 206-208,
- *Nowe materiały schyłkowopaleolityczne i mezolityczne z okolic Torunia*, „*Acta Universitatis Nicolai Copernici*”, *Archeologia*, t. 5:1975, s. 3-15,
- *I Międzynarodowe Seminarium Petroarcheologiczne w Brnie*, „*Archeologia Polski*”, t. 22:1977, z. 1, s. 249-251,
- *Pierwszy sezon badań wykopaliskowych osady mezołitycznej w Waldze, woj. Poznań*, „*Fontes...*”, t. 25:1974 (1975), s. 205,
- *Rec.: Henry de Lumley (red.), La Grotte de l'Hortus*, „*Fontes...*”, t. 25:1974 (1975), s. 243-246,
- *Rec.: Peter Florian Mauser, Die jungpaläolithische Höhlenstation Petersfels im Hegau*, „*Fontes...*”, t. 25:1974 (1975), s. 247-248,
- *Rec.: Gustav Riek, Das Paläolithikum der Brillenhöhle bei Blaubeuren (Schwäbische Alb.)*, „*Fontes...*”, t. 25:1974 (1975), s. 246-247,
- *Rec.: Robert Wetzel, Gerhard Bosinski, Die Bocksteinschmiede im Lonetal (Markung Rammingen, Kreis Ulm)*, „*Fontes...*”, t. 25:1974 (1975), s. 242-243,
- *Sepulture collective plate avec entourage de pierres, Chodzież 3, comm. de Chodzież*, „*Inventaria Archaeologica*”, z. 38, pl. 235 (1-5), Warszawa 1977,
- *Sprawozdanie z badań wykopaliskowych grobowca kultury amfor kulistych w Chodzieży, woj. Piła*, „*Fontes...*”, t. 26:1975 (1977), s. 198-199,
- i Aleksander Kośko, *Sierakowo, woj. Bydgoszcz, stan. 8 — osada z fazy II (wczesnowięreckiej) kultury pucharów lejkowatych*, „*Fontes...*”, t. 26:1975 (1977), s. 1-42.
- i Wanda Tetzlaff, *Wyniki badań wykopaliskowych na stanowiskach z epoki kamienia i z wczesnej epoki brązu w Łądzie i w Policku, woj. Konin*, „*Fontes...*”, t. 25:1974 (1975), s. 74-84.
- Zofia Smoleń**
- i Zenon Głogowski, Wanda Tetzlaff, *Katalog, [w:] Archäologische Schätze aus Wielkopolska, Göttingen 1976*, s. 31-40,
- i Zenon Głogowski, Wanda Tetzlaff, *Seznam vystavených předmětů výstavy Archeologické klenoty Velkopolska, Brno 1977*.
- Czesław Strzyżewski**
- *osada z III-V w. n.e. w Dębczyni, b. pow. Białogard w świetle wykopalisk prowadzonych w latach 1970-1974*, „*Koszalińskie Zeszyty Muzealne*”, t. 5:1975, s. 163-179,
- *Sprawozdanie z badań wykopaliskowych w Śmiechowie, b. pow. Koszalin na osadzie z okresu późnolateńskiego i wczesnorzymskiego*, „*Koszalińskie Zeszyty Muzealne*”, t. 5:1975, s. 123-135,
- *Z badań nad osadnictwem pradziejowym w dorzeczu dolnej Noteci na podstawie lustracji i prac wykopaliskowych w Białej, Sarczu i Trzciance, w województwie pilskim w 1976 roku*, „*Rocznik Nadnotecki*”, t. 8:1977, z. 1, s. 129-144.
- Wanda Tetzlaff**
- *Badania wykopaliskowe osady kultury pucharów lejkowatych w Mrowinie, woj. Poznań*, w 1973 r., „*Fontes...*”, t. 25:1974 (1975), s. 205-211,
- *Badania wykopaliskowe osady kultury pucharów lejkowatych w Mrowinie, woj. Poznań, w latach 1974-1975*, „*Fontes...*”, t. 26:1975 (1977), s. 193-197,
- *Fosse no 10 (dépotoir), 20 et 34, Mrowino 3, comm. de Rokietnica*, „*Inventaria Archaeologica*”, z. 39, pl. 244-246, Warszawa 1977,
- *Polish Archaeological Abstracts*, t. 5 (red. A. Dymaczewski), Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk 1975 (udział w opracowaniu),
- *Polish Archaeological Abstracts*, t. 6 (red. A. Dymaczewski), Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk 1976 (udział w opracowaniu),
- *Sprawozdanie z działalności Muzeum Archeologicznego w Poznaniu w 1973 r.*, „*Fontes...*”, t. 25:1974 (1975), s. 227-236,
- *Sprawozdanie z działalności Muzeum Archeologicznego w Poznaniu w roku 1974*, „*Fontes...*”, t. 26:1975 (1977), s. 222-231,
- i Zenon Głogowski, Zofia Smoleń, *Katalog, [w:] Archäologische Schätze aus Wielkopolska*, Göttingen 1976, s. 31-40,
- i Zenon Głogowski, Zofia Smoleń, *Seznam vystavených předmětů výstavy Archeologické klenoty Velkopolska, Brno 1977*,
- i Andrzej Prinke, *Wyniki badań wykopaliskowych na stanowiskach z epoki kamienia i z wczesnej epoki brązu w Łądzie i w Policku, woj. Konin*, „*Fontes...*”, t. 25:1974 (1975), s. 74-84.
- Maria Zeylandowa**
- *Badania wykopaliskowe na grodzisku wczesnośredniowiecznym w Łądzie, woj. Konin, w latach 1974-1975*, „*Fontes...*”, t. 26:1975 (1977), s. 205-210,
- *Łąd — wczesnośredniowieczny gród nad Wartą*, „*Fontes...*”, t. 25:1974 (1975), s. 239-241,
- *Seminarium poświęcone wynikom prac archeologicznych w Łądzie, woj. Konin*, „*Sprawozdania Archeologiczne*”, t. 28:1976, s. 327-329.
- Ponadto w „*Informatorze Archeologicznym*” i w „*Biuletynie Informacyjnym Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków*” ukazywały się komunikaty nt. wyników badań wykopaliskowych prowadzonych przez Muzeum.

Badania pomocnicze

W okresie sprawozdawczym w Zakładzie Antropologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu opracowywano ludzkie szczątki kostne z grobowca kultury amfor kulistych w Chodzieży i ze średniowiecznego cmentarzyiska kurhanowego w Pudliszkach, spalone kości ludzkie z cmentarzyiska kultury pomorskiej z terenu Wielkopolski a także mate-

riały stomatologiczne z wczesnośredniowiecznego cmentarzyska w Łądzie oraz z wczesnośredniowiecznego, średniowiecznego i nowożytnego cmentarzyska w Poznaniu, przy ul. Garbary 75/77.

W Instytucie Zoologii Stosowanej Akademii Rolniczej w Poznaniu dokonywano oznaczeń zwierzęcych materiałów kostnych z wymienionego powyżej grobowca kultury amfor kulistych w Chodzieży, z neolitycznych osad w Mrowinie i w Kadero (Sudan), z wczesnośredniowiecznego grodziska w Łądzie oraz z wczesnośredniowiecznych i średniowiecznych stanowisk w Dąbrówce i w Iwnie. Przekazano również do badań pierwszą część porównawczej kolekcji osteologicznej współczesnego bydła nilotyckiego ze Sudanu.

W Pracowni Paleobotanicznej IHKM PAN w Poznaniu opracowano materiały archeobotaniczne z Kadero (Sudan).

Instytut Technologii Budowy Maszyn Politechniki Poznańskiej przeprowadził badania radiologiczne zabytków z wczesnośredniowiecznego cmentarzyska w Komorowie.

Zebrania i narady wewnątrzmuzealne

W 1975 r. odbyły się dwa zebrania naukowe z następującymi referatami pracowników Muzeum: „Pomorze Środkowe w okresie późnolateńskim i wpływów rzymskich w świetle ostatnich badań wykopaliskowych” (mgr Cz. Strzyżewski) oraz „Badania grobowca kultury amfor kulistych w Chodzieży” (dr A. Prinke). Ponadto odbył się w Muzeum wykład prof. dr A. von Müllera, dyrektora Museum für Vor- und Frühgeschichte w Berlinie Zachodnim nt. „Wyniki badań wykopaliskowych na grodzisku słowiańskim w Berlinie Zachodnim — Spandau” oraz dr H. Quitty z Institut für Alte Geschichte w Berlinie nt. „Zastosowanie metody C-14 w archeologii”.

Na czterech zebraniach naukowych w r. 1976 przedstawiono referaty: „Wyniki kampanii wykopaliskowej w Kadero (Sudan) w roku 1975” (doc. dr hab. L. Krzyżaniak), „Metodyka archeologicznych badań ratowniczych na obszarze aglomeracji poznańskiej” (mgr Z. Karolczak), „Dorobek i rozwój archeozoologii w Polsce” (dr W. Błaszczyk) oraz „Historia i wyniki badań archeologicznych w rejonie Białej, Trzcianki i Sarcza, woj. Piła” (mgr Cz. Strzyżewski i mgr Z. Żurawski).

Na zebraniu naukowym w r. 1977 dr W. Reinhard z Muzeum w Wilhelmshaven (RFN) wygłosił referat pt. „Nowe badania nad wczesnohistorycznymi osadami na fryzyjskim wybrzeżu Morza Północnego”.

Aktualne sprawy muzealne omawiano na posiedzeniach kolegium, w których bierze udział dyrekcja Muzeum, przewodniczący Rady Zakładowej i sekretarz Podstawowej Organizacji Partyjnej oraz kierownicy działów naukowych i pracowni technicznych. W roku 1975 odbyło się 11, w r. 1976 — 5 i w r. 1977 — 4 posiedzenia kolegium.

Posiedzeń zespołu dyrekcyjnego odbyło się w r. 1975 — 6, w 1976 r. — 3 a w 1977 r. — 6.

Na odbywających się corocznie walnych zebraniach pracowników Muzeum przedstawiano sprawozdanie z działalności Muzeum w roku poprzednim oraz oma-

wiano główne zadania i kierunki działalności w roku bieżącym.

Dla członków Podstawowej Organizacji Partyjnej, Rady Zakładowej oraz dla kierowników działów naukowych organizowano szkolenia ideologiczne.

Systematycznie odbywały się również szkolenia wartowników straży przemysłowej.

W roku 1977 zorganizowano dla wszystkich pracowników Muzeum 2 szkolenia p-poz. i obrony cywilnej.

Współpraca z innymi instytucjami i towarzystwami naukowymi w kraju

W ramach trwającej od lat współpracy z Katedrą Archeologii UAM w Poznaniu studenci archeologii odbywali w Muzeum obowiązkową praktykę muzealną. Ponadto w r. 1975 dr A. Prinke prowadził ćwiczenia z archeologii epoki kamienia a w latach 1976 - 1977 doc. dr hab. L. Krzyżaniak — wykład monograficzny nt. kultur neolitycznych i eneolitycznych we wsch. części basenu Morza Śródziemnego. W r. 1975 mgr Cz. Strzyżewski kierował badaniami wykopaliskowymi w Dębczynie, Rogowie i w Nawinie na terenie woj. koszalińskiego.

W Katedrze Antropologii UAM w Poznaniu opracowywano materiały antropologiczne a w Instytucie Zoologii Stosowanej Akademii Rolniczej zwierzęce szczątki kostne, uzyskane w wyniku badań wykopaliskowych. Materiały archeobotaniczne z Kadero (Sudan) opracowywano w Pracowni Paleobotanicznej IHKM PAN w Poznaniu.

Dr A. Prinke współpracował z Katedrą Geologii UAM w zakresie badań nad zróżnicowaniem surowcowym neolitycznej wytwórczości kamieniarskiej.

Mgr A. Lipińska oraz mgr M. Zeylandowa nawiązały współpracę z Zakładem Urządzania Lasu Akademii Rolniczej w Poznaniu w celu wykonania analiz dendrologicznych drewna z wału wczesnośredniowiecznego grodziska w Łądzie.

Od kilku już lat Muzeum nasze współpracuje z Centralnym Laboratorium IHKM PAN w Warszawie, które przeprowadza metaloznawcze badania zabytków brązowych z terenu Wielkopolski.

Mgr A. Wojciechowska jest w stałym kontakcie z Instytutem Technologii Drewna Akademii Rolniczej w Poznaniu prowadząc badania nad metodami konserwacji drewna wykopaliskowego. Przeszkoliła również pracownika Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy w zakresie konserwacji zabytków.

W ramach współpracy z Polską Stacją Archeologii Śródziemnomorskiej Uniwersytetu Warszawskiego w Kairze doc. dr hab. L. Krzyżaniak kontynuował badania wykopaliskowe w Kadero (Sudan). Współpracował również z Zakładem Archeologii Śródziemnomorskiej PAN w Warszawie realizując temat „Badania nad okresem predynastycznym nad Nilem”.

Z Interdyscyplinarną Grupą Roboczą do Badań Bursztynu Polsko-Włoskiej Komisji Mieszanej współpracuje mgr W. Tetzlaff wykonując katalog neolitycznych zabytków bursztynowych z terenu Wielkopolski.

Dr W. Błaszczyk jest członkiem Rady Naukowej Zespołu Koordynacyjnego d/s Uporządkowania i Zagospodarowania Szlaku Piastowskiego. We współpracy z Konserwatorem Zabytków Archeologicznych w Lesznie sprawował również nadzór naukowy nad budową rezerwatu archeologicznego we Wschowie. Kon-

serwację elementów drewnianych na terenie rezerwatu przeprowadziła mgr A. Wojciechowska.

Z Wojewódzkimi Konserwatorami Zabytków w Koninie, Lesznie i w Pile prowadziło Muzeum współpracę w zakresie badań wykopaliskowych na terenie wymienionych województw, a z Wojewódzkim Zarządem Rozbudowy Miast i Osiedli w Poznaniu — w zakresie badań wykopaliskowych na terenie budowy trasy E-8.

W r. 1975 mgr M. Zeylandowa wspólnie z Muzeum Zup Krakowskich w Wieliczce prowadziła badania powierzchniowe na terenach solonośnych w rejonie Pызdźr.

Mgr M. Grabska uczestniczyła w badaniach weryfikacyjnych wczesnośredniowiecznych grodzisk na terenie Wielkopolski, podjętych w 1976 r. przez Zakład Archeologii Wielkopolski IHKM PAN w Poznaniu.

W r. 1976 mgr M. Zeylandowa nawiązała współpracę z Poznańskim Klubem Działalności Podwodnej, który przeprowadził badania dna Warty w rejonie wczesnośredniowiecznego grodziska w Łądzie. W wyniku porozumienia z Dowództwem Wojsk Lotniczych w Poznaniu zostały również wykonane zdjęcia lotnicze wymienionego grodziska.

Dr W. Błaszczyk opracował scenariusz wystawy stałej dla Muzeum Rolnictwa w Szreniawie oraz współdziałał w opracowaniu scenariusza dla Muzeum Zagłębia Dąbrowskiego na Zamku w Będzinie. Natomiast dr St. Jasnosz opracował scenariusz i urządził część ekspozycji pt. „Od kamienia do kuszy” w Muzeum Wielkopolskiego Łowiectwa w Uzarzewie.

Ponadto niektórzy pracownicy Muzeum są członkami różnych komisji i towarzystw naukowych. Członkami Komisji Archeologicznej PAN — Oddział w Poznaniu są: dr W. Błaszczyk (członek zarządu) oraz dr St. Jasnosz i doc. dr hab. L. Krzyżaniak, którzy są również członkami Komisji Archeologicznej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk (dr St. Jasnosz — sekretarz Komisji). Dr St. Jasnosz jest ponadto członkiem Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych PTPN. Dr W. Błaszczyk jest członkiem Komisji Badań Regionalnych PAN — Oddział w Poznaniu, Wielkopolskiego Towarzystwa Kulturalnego (członek zarządu i wiceprzewodniczący Komisji Stypendialnej) oraz Rady Ochrony Dóbr Kultury przy Urzędzie m. Poznania. Jest również prezesem Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego — Oddział w Poznaniu, którego sekretarzem jest Z. Smoleniowa. Z. Smoleniowa jest członkiem Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (członek zespołu ds. koordynacji zbiorów i informacji naukowej) oraz Towarzystwa Miłośników m. Poznania.

Doc. dr hab. L. Krzyżaniak jest członkiem Rady Naukowej Zakładu Archeologii Śródziemnomorskiej PAN w Warszawie.

W r. 1976 dr W. Błaszczyk i mgr Z. Głogowski uczestniczyli w organizacji Ogólnopolskiej Olimpiady Artystycznej. Dr W. Błaszczyk pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Okręgowej w Poznaniu a mgr Z. Głogowski — funkcję sekretarza. W r. 1977 dr W. Błaszczyk był przewodniczącym Komitetu Okręgowego Olimpiady Artystycznej w Poznaniu oraz na woj. poznańskie, konińskie i pilskie.

Współpraca z zagranicą

Współpraca naukowa z zagranicą polegała przede wszystkim na wymianie wydawnictw, wymianie wysław oraz na kontaktach personalnych.

Wymianę wydawnictw prowadziło Muzeum z 322 placówkami naukowymi w r. 1975, z 326 placówkami w r. 1976 i z 333 placówkami w r. 1977.

W r. 1975 w ramach współpracy z Museum für Vor- und Frühgeschichte w Berlinie Zachodnim eksponowana była w naszym Muzeum wystawa pt. „Osadnictwo słowiańskie w Berlinie Zachodnim — Spandau”. W roku następnym w pięciu miastach Republiki Federalnej Niemiec eksponowało Muzeum wystawę pt. „Skarby archeologiczne z Wielkopolski”. Znajdowała się ona kolejno w Getyndze, Brunszwiku, Bremie, Hanowerze i w Duisburgu. Wystawa ta w r. 1977 prezentowana była w Morawskim Muzeum w Brnie (Czechosłowacja). W tym samym roku w Wilhelmshaven i w Kolonii (RFN) eksponowaliśmy wystawę „Początki miast polskich w świetle źródeł archeologicznych”. Stanowiła ona istotną część programu obchodów Dni Kultury i Nauki Polskiej, jakie odbywały się w obu miastach.

W okresie sprawozdawczym gościło Muzeum 65 osób (1975 r. — 24, 1976 r. — 13, 1977 r. — 28) — archeologów i in. — z następujących krajów: Algieria (1), Belgia (1) Berlin Zachodni (6), Bułgaria (7), Czechosłowacja (11), Dania (2), Egipt (3), Japonia (1), Jugosławia (3), NRD (14), Norwegia (1), RFN (1), Rumunia (2), Szwecja (5), Wielka Brytania (1), Wietnam (3) i ZSRR (3).

W r. 1975 za granicę wyjeżdżało 4 pracowników naukowych Muzeum. Dr W. Błaszczyk uczestniczył w obradach III Międzynarodowego Kongresu Archeologii Słowiańskiej w Bratysławie (Czechosłowacja) oraz razem z mgr Z. Pieczyńskim — w II Spotkaniu Numizmatycznym w Cottbus (NRD). Dr A. Prinke wziął udział w I Międzynarodowym Seminarium Petroarcheologicznym w Brnie (Czechosłowacja). Doc. dr hab. L. Krzyżaniak prowadził badania wykopaliskowe w Kadero (Sudan).

W roku następnym przebywało za granicą 5 pracowników naukowych. W obradach IX Międzynarodowego Kongresu Nauk Pra- i Protohistorycznych w Nicei (Francja) uczestniczyli: dr W. Błaszczyk, doc. dr hab. L. Krzyżaniak i mgr Z. Pieczyński. Doc. dr hab. L. Krzyżaniak wziął ponadto udział w I Międzynarodowym Kongresie Egiptologicznym w Kairze (Egipt). W Republice Federalnej Niemiec, w związku z organizacją i otwarciem wymienionej już powyżej wystawy „Skarby archeologiczne z Wielkopolski” przebywali: dr W. Błaszczyk (Getynga, Duisburg), mgr S. Janasik (Brema), dr St. Jasnosz (Hanower) i mgr Z. Pieczyński (Brunszwik). Dr W. Błaszczyk wyjeżdżał również do Berlina Zachodniego z referatem nt. archeologicznych rezerwatów w Polsce, który wygłosił na posiedzeniu Towarzystwa Antropologicznego, Etnologicznego i Archeologicznego. Doc. dr hab. L. Krzyżaniak kontynuował badania wykopaliskowe w Kadero (Sudan).

W 1977 r. wyjechało za granicę 12 pracowników. Doc. dr hab. L. Krzyżaniak uczestniczył w VIII Międzynarodowym Kongresie Prahistorii Afryki i Studiów Czwartorzędowych w Nairobi (Kenia). W Duis-

burgu (RFN) w związku z likwidacją wystawy „Skarby archeologiczne z Wielkopolski” przebywał mgr M. Spsychalski i mgr Z. Głogowski. Dr W. Błaszczyk, mgr Z. Pieczyński i J. Kobza przebywali w Wilhelmshaven i w Kolonii (RFN) w celu organizacji i otwarcia wystawy „Początki miast polskich w świetle źródeł archeologicznych”. Do Brna (Czechosłowacja) w związku z organizacją, otwarciem i likwidacją wystawy „Skarby archeologiczne z Wielkopolski” wyjeżdżali: dr W. Błaszczyk, mgr K. Dębska-Luty, K. Dresslerowa, J. Kobza i W. Natzel. Dr W. Błaszczyk przebywał również w Berlinie Zachodnim celem zapoznania się z polską wystawą pt. „2000 lat techniki hutniczej na ziemiach polskich”. Dr A. Prinke prowadził w Danii indywidualne studia muzealne nad środkową epoką kamienia w pld. Skandynawii i jej związkami z terenem Europy Środkowej (wyjazd stypendialny za pośrednictwem Ministerstwa Kultury i Sztuki). Mgr A. Lipińska oraz Z. Smoleńska zapoznały się ze sposobami prowadzenia dokumentacji naukowej i biblioteki w Landesmuseum für Vorgeschichte w Halle/Saale (NRD).

Doc. dr hab. L. Krzyżaniak jest członkiem stowarzyszonego zespołu współpracowników czasopisma „Current Anthropology” (USA).

Kongresy, sympozja, zjazdy, konferencje i posiedzenia naukowe

Pracownicy Muzeum brali aktywny udział w życiu naukowym w kraju i za granicą, uczestnicząc zarówno w międzynarodowych kongresach jak i w licznych krajowych konferencjach, zjazdach i sesjach naukowych:

III Międzynarodowy Kongres Archeologii Słowiańskiej w Bratysławie (Czechosłowacja), 7 - 14 IX 1975 r. — dr W. Błaszczyk (referat),

IX Międzynarodowy Kongres Nauk Pra- i Protohistorycznych w Nicei (Francja), 13 - 18 IX 1976 r. — dr W. Błaszczyk (referat), doc. dr hab. L. Krzyżaniak (referat), mgr Z. Pieczyński (referat),

I Międzynarodowy Kongres Egiptologiczny w Kairze (Egipt), 1 - 10 X 1976 r. — doc. dr hab. L. Krzyżaniak (referat),

VIII Międzynarodowy Kongres Prahistorii Afryki i Studiów Czwartorzędowych w Nairobi (Kenia), 4 - 11 IX 1977 r. — doc. dr hab. L. Krzyżaniak (referat),

I Międzynarodowe Seminarium Petroarcheologiczne w Brnie (Czechosłowacja), 21 - 25 IV 1975 r. — dr A. Prinke (referat),

II Spotkanie Numizmatyczne w Cottbus (NRD), 31 X - 1 XI 1975 r. — dr W. Błaszczyk, mgr Z. Pieczyński (referat),

V Międzynarodowy Zjazd Studentów Archeologii w Złotowie, 25 - 30 IV 1977 r. — dr W. Błaszczyk, dr St. Jasnosz, doc. dr hab. L. Krzyżaniak,

XXIII Walny Zjazd Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego w Toruniu, 17 - 18 V 1975 r. — dr W. Błaszczyk, Z. Smoleńska,

XXIV Walny Zjazd PTAiN w Sieradzu, 15 - 16 V 1976 r. — dr W. Błaszczyk, Z. Smoleńska,

XXV Jubileuszowy Ogólnopolski Zjazd Delegatów PTAiN w Poznaniu, 7 - 8 V 1977 r. — dr W. Błaszczyk (referat), mgr Z. Pieczyński, Z. Smoleńska; zjazdowi towarzyszyły 3 wystawy: „Exlibrisy Tadeusza

Romana Żurowskiego”, „Skarby numizmatyczne Muzeum Archeologicznego w Poznaniu” i „50 lat Z Otchłani Wieków”, Oddział Poznański PTAiN wydał również publikację pt. „Numizmatyka poznańska do roku 1976”, zorganizowano także objazd naukowy Szlakiem Piastowskim.

Zjazd prezesów Oddziałów Sekcji Numizmatycznej PTAiN, Poznań, 10 - 11 I 1975 r. — dr W. Błaszczyk (referat), mgr Z. Pieczyński, Z. Smoleńska,

Zjazd prezesów Oddziałów PTAiN i Zjazd Komisji Archeologicznej PTAiN, Warszawa, 8 XII 1976 r. — Z. Smoleńska,

Ogólnopolska Konferencja Archeologiczno-Konserwatorska, Wrocław, 16 - 17 I 1976 r. — dr W. Błaszczyk (referat), mgr H. Krzyżńska,

Konferencja archeologiczna, Koszalin, 24 - 25 II 1975 r. — mgr Cz. Strzyżewski (komunikat),

Konferencja IHKM PAN w Warszawie dot. archeologicznego zdjęcia terenu, 5 IV 1976 r. — mgr D. Durczewski,

Konferencja dot. spraw muzealnictwa, Wrocław, 2 IX 1976 r. — mgr D. Durczewski,

Konferencja dot. spraw muzealnictwa, Wrocław, 2 IX 1976 r. — mgr D. Durczewski,

Konferencja dot. metaloznawczych analiz zabytków archeologicznych, Kraków, 18 II 1977 r. — mgr A. Wojciechowska,

Sesja naukowa z okazji 120-lecia Muzeum Archeologicznego w Poznaniu, 20 X 1977 r. — Sesję zainaugurował referat dr W. Błaszczyka pt. „120 lat Muzeum Archeologicznego w Poznaniu”. Następne referaty obrazowały osiągnięcia Muzeum w badaniach nad: epoką kamienia (dr A. Prinke), wczesną epoką brązu (mgr Z. Pieczyński), kulturą łużycką (mgr M. Zeylandowa) kulturą pomorską (mgr Z. Żurawski), o resem późnolateńskim i wpływów rzymskich (mgr Cz. Strzyżewski), okresem wczesnośredniowiecznym (mgr K. Dębska-Luty), średniowieczem i czasami nowożytnymi (Z. Karolczak). Osobny referat poświęcony był dorobkowi Muzeum w zakresie popularyzacji archeologii (mgr Z. Głogowski). W dalszej części obrad podsumowano pozostałe kierunki działalności: współpracę z zagranicą (doc. dr hab. L. Krzyżaniak), konserwatorstwo archeologiczne (mgr D. Durczewski), zbiory i archiwum naukowe (mgr A. Lipińska), bibliotekę naukową (Z. Smoleńska), pracownie konserwacji zabytków (mgr W. Tetzlaff), oddziały Muzeum w Gnieźnie i w Gieczu (dr W. Błaszczyk), wystawnictwo archeologiczne (mgr Z. Głogowski) i współpracę z młodzieżą (mgr E. Stelmachowska). Z okazji jubileuszu otwarto też wystawę pt. „Najcenniejsze skarby gromadzone od 120 lat w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu”,

Sesja naukowa pt. „Ziemie nadwarciańskie w pradziejach i we wczesnym średniowieczu w świetle badań 1975 - 1976 roku”, w Poznaniu, 24 - 25 II 1977 r. — referaty wygłosili: dr W. Błaszczyk, dr St. Jasnosz, mgr Z. Karolczak, mgr K. Dębska-Luty, mgr M. Łastowiecki, dr A. Prinke, mgr Cz. Strzyżewski, mgr W. Tetzlaff, mgr M. Zeylandowa, mgr Z. Żurawski,

Sesja naukowa wyprawy „Afryka 76”, Poznań, 23 IV 1977 r. — doc. dr hab. L. Krzyżaniak (referat),

Sesja naukowa poznańskiego oddziału Polskiej Akademii Nauk nt. „Poznań nowożytny od XVI do XVIII wieku”, Poznań, 24 - 25 VI 1976 r. — dr W. Błaszczyk (referat), mgr Z. Karolczak (głos w dyskusji),

Sesja naukowa pt. „Klasyfikacja źródeł informacji” zorganizowana przez Komisję Informacji Naukowej PAN, Poznań, 1975 r. — Z. Smoleniowa, mgr M. Beba, mgr M. Kostrzevska,

IV Spotkanie Archeologów Pomorza, Toruń, 23 - 24 III 1976 r. — mgr Cz. Strzyżewski (komunikat),

V Spotkanie Archeologów Pomorza, Teolog k/Tucholi, 1977 r. — mgr Cz. Strzyżewski (komunikat), mgr Z. Żurawski (komunikat),

Sympozjum pt. „Badania szerokoopłaszczyznowe w warunkach wielkich inwestycji”, Łódź, 27 - 28 IX 1977 r. — mgr H. Krzyżaniak,

Sympozjum pt. „Problemy zagospodarowania obiektów archeologicznych w aglomeracjach miejskich i kompleksach leśnych”, Białystok, 5 - 7 X 1977 r. — mgr D. Durczewski,

Ogólnopolskie Sympozjum Przewodników PTTK dot. metodyki oprowadzania wycieczek po muzeach, Poznań, 22 - 23 X 1976 r. — dr W. Błaszczyk (referat),

Seminarium zorganizowane przez Muzeum Rolnictwa w Szreniawie, 5 XI 1975 r. — dr W. Błaszczyk (referat),

Posiedzenie Wielkopolskiego Towarzystwa Kulturalnego, Poznań, 1 III 1976 r. — dr W. Błaszczyk,

Posiedzenia Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Poznań, Z. Smoleniowa.

Ponadto poszczególni pracownicy naukowcy Muzeum brali udział w zebraniach naukowych organizowanych przez Komisję Archeologiczną PAN — Oddział w Poznaniu, Komisję Badań Regionalnych PAN — Oddział w Poznaniu, Komisję Archeologiczną Komitetu Nauk Historycznych PAN w Warszawie, Komisję Archeologiczną Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Zakład Archeologii Wielkopolski IHKM PAN w Poznaniu, Instytut Archeologiczny UJ w Krakowie, Muzeum Narodowe w Warszawie i in.

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych

W roku 1975 dr L. Krzyżaniak zdał na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu kolokwium habilitacyjne na podstawie pracy pt. „Kultury wczesnorolnicze nad Dolnym Nilem. Okres predynastyczny w Egipcie”. W roku 1976 uzyskał z Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej zatwierdzenie przyznanego mu przez UAM stopnia naukowego doktora habilitowanego w zakresie archeologii pradziejowej a w roku następnym powołany został przez Ministra Kultury i Sztuki na stanowisko docenta w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu.

Również w roku 1977 mgr A. Prinke uzyskał na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu stopień doktora nauk humanistycznych w dziedzinie archeologii na podstawie pracy pt. „Surowce kamienne i ich użytkowanie w neolicie Polski środkowo-zachodniej”.

Doc. dr hab. L. Krzyżaniak zdał w 1975 r. przed Komisją Kształcenia Kadr Ministerstwa Kultury i Sztuki w Warszawie egzamin państwowy z języka angielskiego.

Również w roku 1975 mgr M. Bebowa ukończyła Podyplomowe Studium Bibliotekoznawstwa UAM w Poznaniu.

Biblioteka naukowa

W latach 1975 - 1977 księgozbiór biblioteki powiększył się o 2090 tomów (1975 r. — 715 tomów, 1976 r. — 668 tomów, 1977 r. — 707 tomów), w tym 1091 tomów wydawnictw zwartych i 999 tomów czasopism. Stan księgozbioru na dzień 31 XII 1977 r. wynosił 28743 woluminy, co stanowiło 13808 pozycji w księdze inwentarzowej wydawnictw zwartych i 14935 pozycji w księdze inwentarzowej czasopism.

W 1975 r. Muzeum prowadziło wymianę wydawnictw z 85 placówkami naukowymi w kraju i z 322 placówkami zagranicznymi, w 1976 r. — z 87 placówkami krajowymi i z 326 placówkami zagranicznymi, w 1977 r. — z 87 placówkami krajowymi i 333 placówkami zagranicznymi. Łącznie w ramach wymiany wysłano 1975 tomów a uzyskano 1287 tomów.

W ramach prac katalogowych (katalog alfabetyczny, rzeczowy i katalog analityczny artykułów zawartych w czasopismach i w wydawnictwach seryjnych) wykonano w okresie sprawozdawczym 19893 karty.

Liczba czytelników z końcem roku 1977 wynosiła 743 osoby. W latach 1975 - 1977 zanotowano w czytelni 7796 odwiedzin, udostępniono czytelnikom 15441 tomów, w tym 3376 tomów wypożyczono na zewnątrz i 12065 tomów udostępniono na miejscu. Prowadzono również wymianę międzybiblioteczną.

Pracownie pomocnicze

Pracownia rekonstrukcji ceramiki. Ogółem w ciągu okresu sprawozdawczego wyklejono i uzupełniono gipsem 317 całych naczyń, wyalejono 261 dużych fragmentów, sklejono 3169 małych fragmentów oraz przejrano 258 278 ułamków.

Pracownia konserwacji zabytków metalowych i organicznych. Ogółem poddano konserwacji 7691 zabytków z żelaza, brązu, srebra, szkła, kamienia, kości, skóry i drewna. Przeprowadzono również konserwację drewna uzyskanego w wyniku badań średniowiecznego osadnictwa Poznania (fragment drogi moszczonęj drewnem, rury wodociągowe, i in.), drewna z wału wczesnośredniowiecznego grodziska w Łądzie i średniowiecznej studni w Inowrocławiu. Zabezpieczono także przed zniszczeniem średniowieczne relikty drewniane (w tym 3 studnie) na terenie rezerwatu archeologicznego we Wschowie.

Pracownia modelarska. W pracowni wykonano 121 gipsowych kopii zabytków, model kościoła romańskiego w Płocku oraz rekonstrukcję fragmentu bruku kamiennego i drogi moszczonęj drewnęj średniowiecznego Poznania.

Pracownia kreślarsko-rysunkowa. Projektowano i opracowano graficznie i technicznie wydawnictwa muzealne: przewodniki po wystawach, afisze, zaproszenia na otwarcie wystaw, ulotki i inne

druki informujące o naukowo-oświatowej działalności Muzeum. Ponadto wykonano 2043 rysunki zabytków oraz przerysowano 81 planów i map.

Pracownia plastyczna. W pracowni projektowano i wykonywano plansze informujące o eksponowanych w Muzeum wystawach czasowych a także o odczytach popularno-naukowych w ramach „Wtorków muzealnych”. Dokonywano renowacji wystaw. Wykonano także 2144 rysunki zabytków i przerysowano 69 planów i map.

Pracownia fotograficzna. W pracowni wykonywano również prace fotograficzne dla Konserwatora Zabytków m. Poznania. Ogółem w ciągu okresu sprawozdawczego wykonano 6773 zdjęcia i reprodukcje, 24 773 odbitki i powiększenia oraz 2954 przeźrocza, w tym dla Muzeum Archeologicznego wykonano 6466 zdjęć i reprodukcji, 22 910 odbitek i powiększeń oraz 2954 przeźrocza a dla Konserwatora Zabytków m. Poznania — 307 zdjęć i reprodukcji i 1863 odbitki i powiększenia. Do księgi inwentarzowej negatywów wpisano 3229 pozycji (nr inw. 28334 - 3152).

Konserwator zabytków archeologicznych

Na zgłoszenia o odkryciach archeologicznych Konserwator Zabytków Archeologicznych przeprowadził w latach 1975 - 1977 na terenie Poznania i województwa poznańskiego 68 wizji lokalnych i interwencji konserwatorskich (1975 r. — 33, 1976 r. — 26, 1977 r. — 9).

Łącznie w ciągu okresu sprawozdawczego wydano 22 zezwolenia (1975 r. — 12, 1976 r. — 2, 1977 r. — 8) na przeprowadzenie badań wykopaliskowych na terenie Poznania i woj. poznańskiego. Zezwolenia te wydano dla Muzeum Archeologicznego w Poznaniu, Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi, Zakładu Archeologii Wielkopolski IHKM PAN w Poznaniu, Pracowni Archeologicznej IHKM PAN w Kaliszu oraz dla PP Pracowni Konserwacji Zabytków w Poznaniu.

Na zagrożonych obiektach archeologicznych przeprowadzono ratownicze badania wykopaliskowe. Wyniki ich omówiono powyżej, w części poświęconej badaniom terenowym.

W 1975 r. na terenie budowy zbiornika wodnego na rzece Wełnie w okolicy Obornik przeprowadzono badania powierzchniowe. Na obszarze b. pow. Wągrowiec przeprowadzono inspekcję archeologiczną terenów meliorowanych.

Do rejestru zabytków wpisano w 1976 r. 9 obiektów archeologicznych z terenu województwa poznańskiego.

Funkcję Konserwatora Zabytków Archeologicznych pełnił mgr D. Durczewski.

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWO-OŚWIATOWA

Wystawy stałe

Codziennie od godz. 10⁰⁰ do 18⁰⁰, z wyjątkiem poniedziałków i dni świątecznych, czynne były wystawy stałe: „Pradzieje Wielkopolski” oraz „Początki i rozwój Starego Miasta w Poznaniu do XV wieku”. W 1977 r. wystawę stałą uaktualniono dodając zabytki

z nowych badań, a także dokonano pewnych zmian w jej oprawie plastycznej.

Na terenie b. klasztoru dominikańskiego przy ul. Garbary znajduje się Rezerwat Archeologiczno-Archeologiczny wraz z wystawą, obrazującą wyniki badań wykopaliskowych na tym stanowisku. Wystawy czasowe, objazdowe i in.

Wystawy czasowe, objazdowe i in.

Wystawiennictwo w 1975 r. Przez kilka dni 1975 r. czynne były jeszcze 3 wystawy czasowe, otwarte w roku poprzednim: „Myślistwo w archeologii i sztuce”, „Motyw łowiecki w ekslibrisie” i „Myślistwo w filatelistyce”. Następne wystawy czasowe, to: „Monety i medale wielkopolskie” — pokaz zbiorów poznańskich numizmatyków — wystawa zorganizowana z okazji sympozjum poświęconego setnej rocznicy śmierci H. Mańkowskiego, „Archeologia w literaturze pięknej — 1945 - 1975” — wystawa zorganizowana z okazji Ogólnopolskiego Zjazdu Literatów w Poznaniu „Starożytne Peru” — z Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie, „Motyw archeologiczny w biżuterii Anny Maciejewskiej” — wystawa zorganizowana przez Muzeum Archeologiczne w Poznaniu i „Światowit z Wolina” — wystawa z Muzeum Narodowego w Szczecinie.

W siedzibie Muzeum zorganizowano ekspozycję pt. „Osadnictwo słowiańskie w Berlinie Zachodnim — Spandau”, przygotowaną przez Museum für Vor- und Frühgeschichte w Berlinie Zachodnim.

Wystawę stałą i wystawy czasowe zwiedziło ogółem 18 315 osób.

W ramach „Panoramy Poznania i Wielkopolski” — imprezy zorganizowanej z okazji XXX-lecia PRL — w salach Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie eksponowana była nasza wystawa „Skarby Muzeum Archeologicznego w Poznaniu” (pokaz najcenniejszych zabytków).

Wystawa „Łąd — wczesnośredniowieczny gród nad Wartą” eksponowana była kolejno: w Muzeum Archeologicznym we Wrocławiu, w Muzeach Okręgowych w Częstochowie, Przemyślu, Zamościu i w Radomiu oraz w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Koszalinie.

W 1975 r. Muzeum nasza przygotowało również 4 wystawy oświatowe. Wystawa prac nagrodzonych i wyróżnionych w konkursie pt. „Który z zabytków na wystawie uważasz za najcenniejszy” zorganizowana została w siedzibie Muzeum. Następne wystawy czasowe to: „Jak wyobrażasz sobie najstarszy Poznań” (wystawa prac konkursowych) eksponowana na terenie Rezerwatu Archeologicznego w Gieczu, „Dąbrówka i jej epoka” — w VII Liceum Ogólnokształcącym w Poznaniu oraz „Kadero. Badania wykopaliskowe nad Górnym Nilem” — w Klubie Międzynarodowej Prasy i Książki.

Wystawiennictwo w 1976 r. W okresie tym czynne były w Muzeum dwie wystawy czasowe: „Światowit z Wolina” z Muzeum Narodowego w Szczecinie (wystawa otwarta jeszcze w r. 1975) oraz „Sztuka tubylców australijskich” z Muzeum Morawskiego w Brnie (Czechosłowacja).

Wystawę stałą i wystawy czasowe zwiedziły ogółem 15 682 osoby.

W kilku miastach Republiki Federalnej Niemiec eksponowana była wystawa „Archeologiczne skarby z Wielkopolski”, będąca przeglądem najciekawszych zabytków znajdujących się w zbiorach naszego Muzeum. Znajdowała się ona kolejno w Getyndze, Brunszwiku, Bremie Hanowerze i Duisburgu. W Getyndze weszła w skład programu obchodów „Dni Kultury i Nauki Polskiej”.

Wystawa objazdowa „Łąd” — wczesnośredniowieczny gród nad Wartą” eksponowana była w Muzeum Narodowym w Szczecinie i w Muzeum im. W. Stachowiaka w Trzciance.

W 8 miejscowościach na terenie woj. poznańskiego, w klubach „Ruch”, eksponowano wystawę oświatową pt. „Dąbrówka i jej epoka”. Druga wystawa oświatowa, nosząca tytuł „Archeologia odsłania ślady życia dawnych ludzi” a będąca pokonkursową wystawą prac nagrodzonych i wyróżnionych na konkursie pod powyższym tytułem, zorganizowana została w siedzibie Muzeum oraz w Domu Studenckim nr 1 w Poznaniu. Muzeum wzięło również udział w realizacji wystawy „Z dziejów rzemiosła poznańskiego”, przygotowanej przez Towarzystwo Miłośników Miasta Poznania. Wystawa ta znajdowała się najpierw w siedzibie Towarzystwa a następnie w Muzeum.

Szkole Podstawowej w Mrowinie przekazano planszę „Mrowino przed wiekami”, obrazującą wyniki badań wykopaliskowych prowadzonych w wymienionej miejscowości.

Wystawiennictwo w 1977 r. W 1977 r. eksponowanych było w Muzeum 7 wystaw czasowych. Wystawa „Badania wykopaliskowe poznańskiego ośrodka archeologicznego w latach 1975 - 1976” przygotowana została przez Muzeum Archeologiczne, Zakład Archeologii Wielkopolski, Katedrę Archeologii UAM i Pracownię Konserwacji Zabytków w związku z sesją naukową pt. „Ziemie nadwarciańskie w pradziejach i we wczesnym średniowieczu w świetle badań 1975 - 1976 roku”, zorganizowaną przez Komisję Archeologiczną PAN i Komisję Archeologiczną PTPN. Wystawy „50 lat czasopisma Z Otchłani Wieków”, „Skarby numizmatyczne Muzeum Archeologicznego w Poznaniu” oraz „Ekslibrisy Tadeusza Romana Żurowskiego” przygotowane zostały przez nasze Muzeum z okazji 25 Jubileuszowego Zjazdu Delegatów PTAiN. Z okazji pierwszego udziału Australii w Międzynarodowych Targach Poznańskich eksponowana była w Muzeum wystawa „Rzemiosło artystyczne plemion australijskich”, zorganizowana przez Ministerstwo Kultury i Sztuki, Ambasadę Australii w Polsce i Muzeum Archeologiczne w Poznaniu. Muzeum nasze oraz Muzeum Etnograficzne — Oddział Muzeum Narodowego w Poznaniu były organizatorami wystawy „Indie — 1976”. Dla uczczenia jubileuszu 120-lecia Muzeum przygotowano wystawę pt. „Najcenniejsze skarby gromadzone od 120 lat w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu”.

Wystawę stałą i wystawy czasowe zwiedziło ogółem 17838 osób.

Muzeum nasze było współorganizatorem wystawy pt. „Rolnictwo w pradziejach” w Muzeum Ziemi Wschowskiej we Wschowie w związku z odbywającymi się w Lesznie Centralnymi Dożynkami.

W Muzeum Morawskim w Brnie (Czechosłowacja)

eksponowana była wystawa „Skarby archeologiczne z Wielkopolski” a w Wilhelmshaven i w Kolonii (RFN) — wystawa „Początki miast polskich w świetle źródeł archeologicznych”; druga z wymienionych wystaw stanowiła istotną część programu obchodów Dni Kultury i Nauki Polskiej, odbywających się w wymienionych miastach RFN.

Wystawa oświatowa „Dąbrówka i jej epoka” eksponowana była w klubach „Ruch” w Wieszczyzynie i w Gorzyczkach, w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Rakoniewicach, w Szkole Podstawowej nr 57 i w Domu Akademickim Akademii Medycznej w Poznaniu. Dwie następne wystawy oświatowe: „Odtwórca ubiór człowieka z dawnych epok” (wystawa prac konkursowych) oraz „Rewolucja Październikowa w literaturze archeologicznej” czynne były w gmachu Muzeum.

W ciągu całego okresu sprawozdawczego 1975 - 1977 w trzech witrynach na terenie Poznania: na ul. Klasztornej, Fredry i na Dworcu Głównym, znajdowały się plansze reklamujące Muzeum oraz informujące o znajdujących się w nim wystawach. Plansze informujące o aktualnych wystawach czasowych i o odczytach popularno-naukowych w ramach „Wtorków muzealnych” umieszczano również przed gmachem Muzeum.

„Wtorki muzealne”

W roku 1975 finalizowano VI cykl wykładów w ramach „Wtorków muzealnych”, poświęcony działalności poznańskiego Muzeum Archeologicznego w Polsce Ludowej. Wykłady wygłosili: mgr K. Dębska-Luty, dr St. Jasnosz, dr hab. T. Malinowski i mgr M. Zeylandowa.

Zapoczątkowany w październiku 1975 r. a trwający do kwietnia 1976 r. VII cykl wykładów poruszał problem ochrony zabytków archeologicznych w Polsce. Wykłady na ten temat wygłosili: dr Włodzimierz Błaszczak — dyrektor Muzeum Archeologicznego w Poznaniu, doc. dr hab. Zbigniew Bukowski z Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN w Warszawie, mgr Dobromir Durczewski — Konserwator Zabytków Archeologicznych w Poznaniu, prof. dr hab. Tadeusz Dziekoński z Centralnego Laboratorium IHKM PAN w Warszawie, dr Władysław Filipowiak — dyrektor Muzeum Narodowego w Szczecinie, dr Eugeniusz Linette — Konserwator Zabytków m. Poznania, mgr Jan Pic — Wojewódzki Konserwator Zabytków w Poznaniu, dr Kazimierz Radwański — dyrektor Muzeum Archeologicznego w Krakowie i dr Bohdan Rymaszewski — dyrektor Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków.

W październiku 1976 r. rozpoczął się VIII cykl „Wtorków muzealnych”, trwający do marca 1977 r. Tym razem miały one formę spotkań z literatami, których twórczość inspirowana jest przez archeologię. Cykl ten zainaugurował dr Zenon Kosidowski, następnie odbyły się jeszcze spotkania z Jerzym Cepikiem, Nikosem Chadzinikolau, Arkadym Radosławem Fiedlerem, Januszem Roszko, Halszką Szołdrską i Jąwigą Żylińską.

W ramach IX cyklu „Wtorków muzealnych”, zapoczątkowanego w listopadzie 1977 r. odbywały się spotkania z plastykami, w których twórczości znalazła od-

bicie również archeologia. Odbyły się spotkania z Władysławem Hasiorem i Stefanem Pajączkowskim. Frekwencja na „Wtorkach muzealnych”: 1975 r. — 511 osób, 1976 r. — 995 osób, 1977 r. — 730 osób.

„Tydzień archeologii”

W ciągu X (1975 r.), XI (1976 r.) i XII (1977 r.) „Tygodnia archeologii” — imprezy adresowanej do młodzieży szkół podstawowych i średnich — odbywały się dwa razy dziennie projekcje filmów oświatowych, poprzedzone słowem wstępnym wprowadzającym w problematykę filmu (dla młodzieży szkół podstawowych) oraz wykładami nt. wyników badań wykopaliskowych prowadzonych przez Muzeum (dla młodzieży szkół średnich). Wykłady wygłosili: mgr K. Dębska-Luty (2), mgr Z. Głogowski, mgr M. Grabska, mgr Z. Karolczak, doc. dr hab. L. Krzyżaniak (3), mgr E. Naumowicz-Śmigielka, dr A. Prinke (2), mgr Cz. Strzyżewski (2), mgr W. Tetzlaff i mgr M. Zeylandowa.

W imprezach powyższych wzięło udział: w 1975 r. — 974 uczniów, w 1976 r. — 1597 uczniów, w 1977 r. — 1262 uczniów.

„Niedzielne poranki filmowe”

Ogółem w okresie sprawozdawczym odbyło się 55 „Niedzielnych poranków filmowych” z projekcją 166 filmów oświatowych (1975 r. — 17 poranków — 52 filmy; 1976 r. — 20 poranków — 60 filmów; 1977 r. — 18 poranków — 54 filmy). Tematyka ich związana była z archeologią, historią, historią sztuki, etnografią i in. Projekcje filmów poprzedzone były zawsze słowem wstępnym. Wygłosili je: mgr mgr M. Beba (1), Z. Głogowski (13), M. Grabska (2), J. Kaczmarek (2), Z. Karolczak (1), H. Krzyżańska (1), dr A. Prinke (2), mgr mgr E. Stelmachowska (15), Cz. Strzyżewski (1), Z. Szulczyński (1), A. Szuldrzyński (4) i Z. Żurawski (2).

Frekwencja: 1975 r. — 1735 osób, 1976 r. — 1824 osoby, 1977 r. — 1782 osoby.

Odczyty popularno-naukowe i pogadanki

Jedną z ważnych form popularyzacji archeologii były też odczyty popularno-naukowe bogato ilustrowane przezroczami oraz pogadanki na wystawie stałej i wystawach czasowych. W roku 1975 pracownicy naukowemu Muzeum wygłosili 36 odczytów, w tym w gmachu Muzeum — 16, poza Muzeum — 20, w roku 1976 — 41 odczytów, w tym w gmachu Muzeum — 14, poza Muzeum — 27, w roku 1977 — 33 odczyty, w tym w Muzeum — 5 i poza Muzeum — 28. W Muzeum odbiorcami ich byli m. in. uczniowie szkół podstawowych i średnich, nauczyciele, członkowie Klubu Miłośników Archeologii, studenci (w tym z Charkowa — ZSRR). Poza Muzeum wygłoszono odczyty w kilku szkołach podstawowych i średnich na terenie Poznania, w Liceum Ogólnokształcącym w Krotoszynie, w Domu Studenckim UAM w Poznaniu, w siedzibie Towarzystwa Miłośników Miasta Poznania, w Poznańskim Klubie Działalności Podwodnej, w Domach Kultury w Luboniu, Wąbrzeźnie, HCP w Poznaniu i w Przemyśle, w Klubie Nauczyciela w Ostrowie, w Od-

działach PTAIN w Poznaniu, Częstochowie, Olsztynie, Koszalinie i Wrocławiu, w Muzeum Narodowym w Szczecinie, w muzeach w Koszalinie, Częstochowie, Łęborku, Przemyśle i Szamotułach, w Towarzystwie Miłośników Ziemi Kościańskiej i Towarzystwie Miłośników Ziemi Ostrzeszowskiej, w Wojewódzkim Klubie Garnizonowym w Przemyśle, i in. Odczyty wygłosili: mgr M. Beba (1), dr W. Błaszczak (14), mgr K. Dębska-Luty (2), mgr D. Durczewski (1), mgr S. Janasik (10), dr St. Jasnosz (4), mgr Z. Karolczak (3), mgr M. Kostrzewska (1), doc. dr hab. L. Krzyżaniak (21), mgr H. Krzyżańska (2), mgr E. Naumowicz-Śmigielka (3), mgr Z. Pieczyński (2), dr A. Prinke (9), Z. Smoleniowa (18), mgr Cz. Strzyżewski (9), mgr A. Szuldrzyński (1), mgr A. Wojciechowska (4), mgr M. Zeylandowa (5). Wykładów powyższych wysłuchało: w 1975 r. — 1841 osób, w 1976 r. — 1456 osób, w 1977 r. — 2232 osoby.

Na wystawie stałej i wystawach czasowych wygłoszono w 1975 r. — 63 pogadanki, 1976 r. — 34 pogadanki i w 1977 r. — 36 pogadek. Wygłosili je: mgr mgr M. Beba, Z. Głogowski, M. Grabska, S. Janasik, H. Krzyżańska, S. Mamzerowa, E. Naumowicz-Śmigielka, E. Stelmachowska, U. Szamałek, Z. Szulczyński i A. Szuldrzyński.

Współpraca ze szkołami

Jednym z istotnych kierunków naukowo-oświatowej działalności Muzeum była popularyzacja wiedzy o pradziejach naszych ziem wśród młodzieży szkolnej i studenckiej. Realizując to zadanie wygłaszano dla młodzieży odczyty popularno-naukowe, oprowadzano po wystawach, prowadzono na wystawach lekcje szkolne związane z programem nauczania, wyświetlano filmy oświatowe, organizowano konkursy o tematyce archeologicznej, organizowano w szkołach wystawy oświatowe.

Dużą popularnością wśród młodzieży szkół podstawowych i średnich cieszą się organizowane corocznie konkursy; dowodem tego jest znaczna ilość nadsyłanych prac. W 1975 r. zakończono ogłoszony w roku poprzednim konkurs plastyczny pt. „Który z zabytków na wystawie uważasz za najcenniejszy” (wpłynęło 161 prac), zorganizowany przy współudziale Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego. Przewodniczącym jury konkursu był artysta-grafik mgr Zbigniew Kaja. W 1975 r. ogłoszono również dwa nowe konkursy, których zakończenie przypadło na rok następny. Był to konkurs literacki „Dlaczego chronimy zabytki archeologiczne?” (nadesłano 84 prace), zorganizowany przy współudziale Kuratorium Oświaty i Wychowania w Poznaniu (dawniej: Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego), przewodniczącą jury była mgr Bronisława Kaźmierska — nauczycielka z III Liceum Ogólnokształcącego w Poznaniu oraz konkurs plastyczny „Archeologia odsłania ślady życia dawnych ludzi” (wpłynęły 334 prace), przygotowany przy współudziale Miejskiej Biblioteki Publicznej im. E. Raczyńskiego w Poznaniu, przewodniczącym jury był doc. Jan Berdyszak — kierownik Katedry Malarstwa Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Poznaniu. W r. 1977 ogłoszony został konkurs plastyczny pt. „Odtwórz ubiór człowieka z dawnych epok” (nadesłano 357 prace), przygotowany również przy

współdziałanie Kuratorium Oświaty i Wychowania i ponadto Zakładów Odzieżowych „Modena” w Poznaniu; przewodniczącą jury była Eugenia Schultz — artysta-plastyk. Na wszystkich konkursach oprócz nagród głównych i wyróżnień przyznawano również nagrody pocieszenia w postaci publikacji popularno-naukowych wydanych przez Muzeum. Wszyscy uczestnicy konkursów otrzymywali poza tym dyplomy. Dwóm szkołom, które wzięły najliczniejszy udział w konkursie przyznawano nagrody zbiorowe.

W roku 1975 zorganizowano również konkurs dla nauczycieli i dziennikarzy. Przyznano 6 nagród nauczycielom, którzy przeprowadzili najwięcej lekcji historii na wystawach w Muzeum oraz 7 nagród dziennikarzom, którzy na łamach prasy najczęściej popularyzowali działalność naukowo-badawczą i oświatową naszej placówki.

Przez cały 1976 rok trwał konkurs pt. „Zabytek miesiąca”. Zwycięzca otrzymywał kopię wytypowanego na dany miesiąc zabytku.

Wystawy oświatowe — to również atrakcyjna forma popularyzacji archeologii. Wystawa pt. „Dąbrówka i jej epoka” eksponowana była w Poznaniu: w Szkole Podstawowej nr 57 (1977 r.), w VII Liceum Ogólnokształcącym (1975 r.) oraz w Domu Studentkim Akademii Medycznej (1977 r.), gdzie eksponowano również wystawę prac konkursowych „Archeologia odsłania ślady życia dawnych ludzi” (1976 r.). W gmachu Muzeum znajdowała się wystawa — również pokonkursowa — „Odtwórz ubiór człowieka z dawnych epok” (1977 r.).

Szkole Podstawowej w Mrowinie przekazano planszą „Mrowino przed wiekami”.

Współpraca z innymi instytucjami

W 1975 r. kontynuowano współpracę z Zakładami Motoryzacyjnymi, z Domem Kultury Zakładów Przemysłu Metalowego im. H. Cegielskiego w Poznaniu oraz z Wielkopolskim Przedsiębiorstwem Przemysłu Ziemiaczanego w Luboniu k. Poznania. W powyższych zakładach pracy wygłoszono ogółem 7 wykładów popularno-naukowych.

W 1976 r. nawiązano kontakt z Poznańskim Klubem Działalności Podwodnej. Dla członków Sekcji Archeologicznej wymienionego Klubu wygłoszono w 1976 r. — 14 wykładów i w 1977 r. — 8 wykładów.

Wystawa „Dąbrówka i jej epoka” eksponowana była w 1976 r. w ośmiu, a w 1977 r. w dwóch klubach „Ruch” na terenie woj. poznańskiego oraz również w tym samym roku w Ośrodku Kultury w Rakoniewicach.

Klub miłośników archeologii

Działający przy Muzeum Klub Miłośników Archeologii zrzesza 70 członków. Celem jego jest pogłębianie wiedzy o najdawniejszych dziejach ziem polskich.

Informacja o naukowo-oświatowej działalności Muzeum

O nowych wystawach czasowych w Muzeum oraz o odczytach w ramach „Wtorków muzealnych” informowały afisze. Wydawano również i rozprowadza-

no ulotki ze szczegółowym programem „Wtorków muzealnych”, „Niedzielnych poranków filmowych”, „Tygodnia archeologii” oraz omawiające warunki organizowanych w Muzeum konkursów dla młodzieży szkolnej.

Na otwarcia wystaw, „Wtorki muzealne”, na zakończenia konkursów wysyłane są osobne zaproszenia (do władz miejskich, partyjnych i związkowych, do instytucji naukowych, muzeów, szkół, i in.),

W „Informatorze Imprez Turystycznych i Kulturalnych” ukazuje się co miesiąc informacja o wystawach i innych formach działalności oświatowej Muzeum.

Komunikaty prasowe, radiowe i telewizyjne

W prasie lokalnej i ogólnopolskiej ukazały się w 1975 r. — 72, w 1976 r. — 38 i w 1977 r. — 34 artykuły i komunikaty o naukowo-badawczej i oświatowej działalności Muzeum.

Rozgłośnia Poznańska Polskiego Radia nadała w 1975 r. — 1 a w 1976 r. — 3 wywiady z dyrektorem dr W. Błaszczkiem na temat badań naukowych prowadzonych przez Muzeum; w tym samym roku nadano również audycję o obrządku pogrzebowym w pradziejach z udziałem mgr M. Zeylandowej i dr A. Prinkego.

Telewizja Polska nadała w 1976 r. wywiad z dr W. Błaszczkiem nt. Olimpiady Artystycznej organizowanej w Poznaniu. W 1977 r. mgr M. Zeylandowa wystąpiła w programach „Teleskop” i „Obiektyw” mówiąc o badaniach wczesnośredniowiecznego grodziska w Łądzie.

W 1977 r. z okazji jubileuszu 120-lecia Muzeum Polska Kronika Filmowa kręciła film o działalności tej placówki.

W prasie Republiki Federalnej Niemiec ukazało się w 1976 r. kilka artykułów i komunikatów nt. wystawy „Skarby archeologiczne z Wielkopolski”, eksponowanej w pięciu miastach RFN. Wywiady nt. wymienionej wystawy z dr W. Błaszczkiem, dr St. Jasnoszem i mgr Z. Pieczyńskim nadało również radio RFN.

W 1977 r. dr W. Błaszczek udzielił wywiadu nt. powyższej wystawy rozgłośni radiowej w Czechosłowacji, gdzie również wystawa była eksponowana. W tym samym roku doc. dr hab. L. Krzyżaniak udzielił wywiadu korespondentowi TV w Kenii nt. badań wykopaliskowych w Kadero.

Liczba odbiorców wszystkich form działalności oświatowej Muzeum wynosiła w 1975 r. — 35693 osoby, w 1976 r. — 33208 osób i w 1977 r. — 34774 osoby.

DZIAŁALNOŚĆ ADMINISTRACYJNO-GOSPODARCZA

Funkcję dyrektora Muzeum pełnił dr W. Błaszczek, funkcję wicedyrektora po odejściu mgr H. Nowakowskiego przejął w 1975 r. mgr M. Spsychalski.

Stan zatrudnienia w końcu 1975 r. wynosił 74 pracowników, w 1976 r. — 72 pracowników i w 1977 r. — 70 pracowników. Jubileusze 35-lecia pracy zawodowej obchodzili: główna księgowa B. Cieślakowa oraz dr St. Jasnosz (1977 r.) a jubileusze 25 lecia — mgr A. Lipińska (1976 r.) i laborant J. Judziński (1975 r.).

Aktualne sprawy muzealne omawiano na posiedzeniach kolegium naukowego oraz na posiedzeniach zespołu dyrekcyjnego. Corocznie odbywały się również zebrania wszystkich pracowników Muzeum, na których przedstawiano sprawozdanie z działalności Muzeum w roku poprzednim i omawiano główne kierunki działalności w roku bieżącym.

W okresie sprawozdawczym zakończono kapitalny remont dachu Muzeum (1975 - 1976), pomalowano pomieszczenia muzealne oraz ściany i podcienia dziedzińca (1975 - 1977), strychy pomalowano farbą ognioodporną (1976 r.), zakończono instalację izotopowych czujek dymu w całym gmachu muzealnym (1975 r.), założano instalację odgromową (1977 r.), przeprowadzono remont kotłowni c.o. (1976 r.) przerobiono windę z towarowej na osobowo-towarową (1975 r.). Zaadaptowano dla celów mieszkalnych stary budynek obok grodziska w Moraczewie (1977 r.).

Na terenie Rezerwatu Archeologiczno-Architektonicznego w Poznaniu przy ul. Garbary założono neon reklamowy (1975 r.).

Dla ekspedycji wykopaliskowych zakupiono m. in. 2 barakowozy (1977 r.), namiot (1976 r.), 4 niwelatory (1975 - 1976), 2 rowery (1975 r.), 3 kuchenki gazowe z butlami (1975 r.). Uzupełniono wyposażenie pracowni fotograficznej kupując aparat fot. „Practica”, statyw, powiększalnik, maskownice, i in. (1975 - 1976). Na wystawę zakupiono 25 reflektorów P-195 (1975 r.), dla Działu Naukowo-Oświatowego — 4 magnetofony kasetowe MK-125 (1975 r.). Strażników wyposażono w radiotelefon „Żuraw” (1975 r.). Do magazynów kupiono 2 wózki (1977 r.). W niektórych pomieszczeniach Muzeum oraz w łazienkach założono termy elektryczne i suszarki do rąk (1977 r.). Dla sprzątarek kupiono 2 odkurzacze (1976 r.). Kupiono również ubiory ochronne dla straży i części pracowników oraz mundury dla salowych (1976 r.).

Posiadając dwa warsztaty: mechaniczno-elektryczny i stolarski (czynny tylko w latach 1975 - 1976), Muzeum było niemal całkowicie samowystarczalne w zakresie drobnych prac rzemieślniczych.

Odnaczenia

W 1975 r. Muzeum Archeologiczne w Poznaniu za działalność naukowo-oświatową odznaczone zostało — jako pierwsze muzeum w Polsce — **Medalem Komisji Edukacji Narodowej**.

Zaszczytne odznaczenia otrzymało również kilku pracowników Muzeum: dr W. Błaszczyk otrzymał **Oznakę Honorową Miasta Poznania**, mgr D. Durczewski i mgr M. Zeylandowa — **Honorową Oznakę „Za zasługi w rozwoju województwa poznańskiego”**, mgr K. Dębska-Luty — **Srebrną Oznakę „Za opiekę nad zabytkami”** a mgr Z. Pieczyński — **Oznakę Honorową Miasta Poznania oraz Srebrną Honorową Oznakę „Zasłużony Działacz Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki”**.

W 1976 r. dr W. Błaszczyk odznaczony został **Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Honorową Oznaką „Za zasługi w rozwoju województwa poznańskiego”**. **Złotą Oznakę „Za opiekę nad zabytkami”** otrzymał modelarz W. Bromski a **Oznakę Honorową Miasta Poznania** — mgr S. Janasik.

W roku następnym **Oznaką „Zasłużony Działacz Kultury”** odznaczono mgr D. Durczewskiego a **Oznaką Honorową Miasta Poznania** — mgr Z. Pieczyńskiego.

W związku z jubileuszem 120-lecia swego istnienia, przypadającym w 1977 r., Muzeum otrzymało **Oznakę Honorową Miasta Poznania** a dyrektor dr W. Błaszczyk — **Medal Komisji Edukacji Narodowej**. Odznaczonych zostało również kilkunastu pracowników Muzeum: **Oznakę „Zasłużony Działacz Kultury”** otrzymały — mgr A. Błaszczykowa, mgr K. Dębska-Luty i mgr M. Kostrzewska, **Złotą Oznakę „Za opiekę nad zabytkami”** — dr A. Prinke, mgr Cz. Strzyżewski, mgr W. Tetzlaff i mgr A. Wojciechowska, **Srebrną Oznakę „Za opiekę nad zabytkami”** — mgr Z. Karolczak i K. Kucharska, **Honorową Oznakę „Za zasługi w rozwoju województwa poznańskiego”** — mgr A. Lipińska i mgr M. Łastowiecki oraz **Oznakę Honorową Miasta Poznania** — J. Judzińska, Z. Smoleniowa, W. Śliwowa i mgr W. Tetzlaff.

Z okazji Święta 22 Lipca Muzeum otrzymało również w 1977 r. nagrodę zbiorową za wybitne osiągnięcia w dziedzinie upowszechniania kultury za rok 1976, przyznaną mu decyzją Przewodniczącego Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu i Wojewody Poznańskiego.